

قاچاق نبی

موف: عاشیق حسین سعی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

عاشق داستانلارى

قاچاق نبى

مولف : عاشق حسين ساھى

بو کتابدا اولان داستانلار

- ✓ قاچاق نبى
- ✓ على و ليلى
- ✓ بهرام و گول خندان
- ✓ سيدى و تئلى پرى
- ✓ فغفور شاه و پرى

ساعی، حسین، ۱۳۴۵ -
 قاچاق نبی و عاشیق داستان‌لاری / مولف حسین
 ساعی. — تبریز؛ زرقلم، ۱۳۸۰.
 ۱۲۷ ص.

ISBN 964-6953-17-4

شهرستنیویس براساس اطلاعات فیبا.
 ۱. شعر ترکی -- ایران -- قرن ۱۶. الف. عنوان.

۸۹۴/۳۶۱۱
 ق ۱۸۱
 ۱۳۸۰

۲۲۳۱۵/۲۲۳۱۶
 ۱۳۸۰

۱۴۹۵۶ - ۱۴۹۵۶

کتابخانه ملی ایران
 مقل نگهداری:

انتشارات زرقلم

تبریز تلفن: ۵۵۶۷۴۸۲

نام کتاب: قاچاق نبی و عاشیق داستان‌لاری

مؤلف: عاشیق حسین ساعی

ناشر: زرقلم

نوبت چاپ: اول - چاپ کیهان

تیراز: ۱۵۰۰

تعداد صفحه: ۱۲۸

قطع و تاریخ نشر: رقعی - ۱۳۸۱

قیمت: ۱۰۰ ریال

شماره شابک: ۹۶۴-۶۹۵۳-۱۷-۴

حق چاپ و امتیاز دائم محفوظ است به ناشر

اوستاد نامه

چو خدا منم دئىيب لاف ائتمە كونول،
 منم دئىيە نىلىرى آغلاڭۇرمۇش
 ناشى باغان باغ بىلە سە باخ اولماز،
 اوستادلار يىنده باغلار گۈرمۇش.

* * *

اوغر روايرى آدام يىخلا يايلىمز،
 ناشى اووچو اووو اوخلا يايلىمز،
 بىش اوغول بىر آتاساخلار يايلىمز،
 بىر آتابىش اوغول ساخلار گۈرمۇش.

* * *

«حسين ساعى» كونلوندە وار يارالاڭ،
 (قايدا بودور يار دردىنى يار آلار)،
 نامىرى سۇزو قىلى فورى يارالاڭ،
 سىنە يە تىز چىك داغلار گۈرمۇش.

* * *

حقیقت نامه

مـزه سـیز مـجلس دـه گـؤزه لـ سـیز اـثـودـه،
 دولـتـدـه يـالـانـدـي وـارـدا يـالـانـدـي.
 عـشـقـ سـیـزـ آـدـمـلـارـ مـیـنـ اـیـلـ تـارـ چـالـاـ،
 اـیـنـانـماـ چـالـدـیـغـیـ تـارـدا يـالـانـدـيـ.

* * *

بـولـبـولـوـ اوـلمـاسـاـ گـولـلوـ بـاغـلـارـينـ،
 لاـسـسـىـ اوـلمـاسـاـ يـازـالـىـ دـاغـلـارـينـ،
 وـصـالـىـ اوـلمـاسـاـ اـگـرـ آـغـلـارـينـ،
 سـئـوـگـىـ دـهـ يـالـانـدـيـ يـارـدا يـالـانـدـيـ.

* * *

کـفـ سـیـزـ گـولـهـ بـیـلـمـزـ مـیـنـ اـیـلـلـیـکـ سـاغـداـ،
 لاـاـ بـیـتـیـرـهـ نـمـزـ بـهـارـ سـیـزـ دـاغـداـ،
 «ـسـاعـیـ»ـ تـنـزـ پـوزـوـلـارـ بـاغـبـانـ سـیـزـ بـاغـداـ،
 بـاغـبـانـ سـیـزـ بـاغـچـادـاـ بـارـدا يـالـانـدـيـ.

* * *

نصحیت قامه

کاش دونسیا یا گلن جانلار،
 هشج بیر زامان قوجالماسين.
 مرد اوغوللار گزون يىشىدە،
 نامىرد گلىپ او جالماسين.

* * *

ال او زمە يىين بىر آلاھىدان،
 قور خون مظلوم چىكىن آهدان،
 عدالتى اولان شاهدان،
 فانى دونسيا تاج آلماسين.

* * *

«حسين ساعى» يازقاردان،
 شيراغىپ گىدىسىن آرادان،
 بىئله ائىيلە سىين يارادان،
 سار تىرلاندان باج آلماسين.

* * *

«داستان قاچاق نبى»

عزىزلىرىم سىزلىرە هاردان خبر وىرىيم بولاغدان گوللو بولاقدا كىيمدن خاناعلى كىشى دن خان على كىشى نين بير يوخ اىكى يوخ اوچ اوغلۇ واراما يوخسول بير اكينچى دى ائوين خرجىن دوزلەد بىلمىر اوغلۇ نبى نى او كىنده الله وىردىھ نوكىر و يرىپ نبى الله وردەنин قويونلارىن او تارىر بالا بالا بويوك اولوب تاكى اوون سەكىز ياشينا دولوب.

الله وىردى كىشى نين ده بير جان آلان الاكوز شىرىن دىل گويچىگ قىزى وار آدىنا هجر دىئه رلر هر ياندان او نا ئالچى گلىرخاننلار بىلگەر ولى هجر بولارىن هيش بيرين قبول ايله مير بيرگون بولاق باشىندا سو يودولدوروب گوزە نى آليپ اليئە آخشم او ستوڭلەندە گوردو قويونلارى گلىر او واحتاجان نبى يە بير دقيق دقت ايلمه ميشىدى گوزو نبى يە دوشىنە كونول وىردى نبى ده گلىپ يائى دى سوسۇز او لموشى دىدى هجر منه آزجا سو ويرايچىم هجر سو يو نبى يە ويرنەن نبى هجرە باخدى گوز گوردو كونول سو ييدو هجرە نبى ئىگنەن دىدى هجر داييان سنه بير نىچە كلمە سوزوم وار آليپ نبى بىلە دئير؟

آلدى قوچاق نبى

باشاوا دولان یم گوزه ل

«آنام سیز» ائلچى گلسین

گوزه للردن سن سن گوزه ل

«آنام سیز» ائلچى گلسین

بوسوز تمام اولوندو آلدی هجر.

سوزلریتە جواب ویریم

«آنان بیزە ائلچى گلسین

دایان بیوونو بییر گوروم

«آنان بیزە ائلچى گلسین

هجر آلب بیله جواب ویردی:

آلدی گورەگ قوچاق نبی

گوزللرین گوزه لى سن

دېل دوداغى مزه لى سن

سەن عشقىين ازه لى سەن

انام سىزە ئىلچى گلىسين

آلدى هجر خانىم

گوزللىرى گوزه لىم

دېل دوداغلى مزه لىم

سەن عشقون از لى لىم

آنان بىزە ئىلچى گلىسين

آلدى قوچاق بى

نىبى مائىل اولوب سەن

بىر جواب وىر گوزه لەن

انليم سەن ئىلچى گله

انام سىزە ئىلچى گلىسين

آلدى هجر خانىم

حـقى سـوـيلـه هـجـر بـيـلسـين

دوـشـمـان يـاـنسـين دـوـسـتـلـار گـولـسـون

هـجـر دـئـيـهـر خـائـين اوـلـسـون

آـنـام بـيـزـه اـئـلـچـى گـلـسـين

سوـزـلـر تـامـ نـبـى خـانـيـما صـحـبـتـ اـيـلهـ دـى آـنـاسـى آـتـاـسـيـنا دـىـدـى خـانـ عـلـى
كـيـشـى دـىـدـى آـرـوـادـ منـيمـ بـيرـ شـاهـى پـولـومـ يـوـخـ بوـهـارـدانـ هـجـرـى وـيـرـهـ
رـهـجـرـهـ يـيـلـگـرـ خـانـلـارـ اـئـلـچـى گـلـيـرـ وـيـرـمـيرـ اللـهـ وـيـرـدـى مـكـرـهـ نـوـكـرـهـ هـجـرـى
وـيـرـهـ رـ

ليـلاـ خـانـيـمـ دـىـدـى اـئـلـچـىـهـ زـاـوـالـ يـوـخـدـورـ وـيـرـمـزـ نـبـىـ دـهـ رـاحـتـ اوـلـارـ
اوـغـلـاتـيـنـ اوـرـهـ گـيـنـ سـيـنـدـيـرـ ماـ خـانـ عـلـىـ كـنـدـيـنـ اـغـسـاـقـالـلـارـيـنـدانـ بـيرـ نـچـهـ
سيـنـ گـوـتـورـوـبـ اـئـلـچـىـ گـلـدـىـ اللـهـ وـيـرـدـىـ نـبـىـ خـوشـلـكـدـىـزـ اوـتـورـدـورـلـارـ
الـلـهـ وـيـرـدـىـ دـىـدـى خـانـ عـلـىـ اـمـيرـ نـهـ دـىـ آـغـسـاـقـالـاـرـ دـىـدـى سـنـيـنـ قـيـزـيـنـ
هـجـرـىـ اـيـسـتـريـكـ الـاـقـ نـبـىـ يـهـ بـوـسـوـزـ اـيـشـيـدـنـدـهـ اللـهـ وـيـرـدـىـ دـىـدـى دـورـوـنـ

بوردان رد اولون نبى ده صاباخدان داهما منيم ائويمه گلمه سين ولی
بوسوزه الله ويردينين اوغلانلارى راضى دى بونلار كورپشمان قايديلار
نبى ده آخشم قويونلارى گيتىدى الله ويردى ديدى نبى داهما بورا گلمه
صاباخدان چيغ گيت ائويزه نبى گيتىدى انولرىنه آناسى گوردوكى ناراحتى
بالا نيه بىله ناراحت سن اليب بىله دئير آناسينا

باشاوا دولانىم گول اوزلو آنا
اوگىنجى چاغلاريم يادىما دوشدو
درد غىم اليىندن گلمشم جانا
من اوچون اغلاريم يادىما دوشدو

* * *

دردىلىنىد سارالىسبان سولموشام
بىولوت كىمى داغ باشنا قونموشام
اونازى ياريىدان من آيرىلىميشام
چىچىگلى داغلاريم يادىما دوشدو

* * *

بنى يم آغلارام فىلك اليىندن

حضرت اولدوم يارا ديلك اليمندن

داها جانا گلديم كلك اليمندن

سولغوموش باغلاريم ياديمدا دوشدو

* * *

بوسوزلر باشاقاتدى آناسى ديدى بالا الله قادردى، گل بوقدر عضه غمه
 فكر و يرمە بيرگون هجر ايله نبى قاشماق عهدي باغلاديلار صبع
 اچلماميش هجر ايله نبى قوشلوب قاشدى بونلار گلipy بير داغين
 اتگىنده بير زاغادا قالدىلار سحر بوسس هريانا يائىلدى هجرين آناسى
 الله ويردى گلipy خان على كشيدن خبر آلدى خان على ديدى بوآندا
 بوقرانا مىن خبريم يو خدور ولى هجرين قارداشلاري بوسوزه
 بوطوياراضى اولدولار خبر دار اولوب گلipy نبى نى تاپدىلار گىتردىلر
 طوى ايلدىلر

بيله سو و شماقدان بيرگون خانلارين ظلمو هر يانى الدى گوللوبولا غدادا
 ظلم قوزاندى او ردا بير محمود يىگ وار
 هاميا ظلم ايلر نوكر كمى ايشيله دير نوبه چاتدى خانعلى گىشىه اونو
 چاغيردى يانينا ديدى گره گ اوچ گون اوغلانلارين منيم قويونلارىمى

او تار سین اوچ گوندن صونر او زوندہ او تار ارسان بوسوز و خان علی
 قور خودان قبول ائیله دی گلدى ائوه نبی یه دیدی نبی دیدی آتاگره گ قبول
 ایله مئیدن بیز ده ن نوکر او لماز خان یعنی محمود بیگ صاباه نوگری
 یولادی خان علی گیلین قاپوسون دویدی گل محمود بک - دئیر بیزیم
 قويونلاری آپار او تار بوسوز نبی ايشيدوب گلدى قاپويا دیدی نوکر گیت
 محمود بیگه دئگینن اگر بيرده بو قاپی يا آدام يولسان گونونوگوی اسکیه
 تو تارام نوکر قانیدی بوسوز و محمود بیگه پتیر دی محمود بیگ نوگر لری
 گوتوروب گلدى خان علی گیلین قاپوسونا خان علی قاپنی آچاندا او نوی
 تا پدادیلار نبی گورد و آتاسین دویورلر الیندە آغاج هجوم ایله دی محمود
 بیگه نه يموسن تورشولى آش بس دینجه دو يودی
 محمود بیگ گیتدی مامورا هجر قالدى نبی بیر قدر يمك ايچمك
 گوتوروب گلدى داغلارا اوردا پنهان او لوپ سحر صبح دوروب با خير دی
 گوردو داغلارين لاله سى چايلارين شلاله سى آداما روح ويرير اليندە
 آغاجى ساز ایله دی گوره گ بوردانه دئير:

نە گوزه ل بىزەنېب گلىنلر كمى

آچاقلى اوچمال سلسە داغلار

گوزه ل مشه لری بیچنگلری

قوشلاری ویریدی دیل دیله داغلار

* * *

ایری بیر حال او لار هر آخشم سحر

ایلخلار گشینیب قوزولار مسلرل

اسدیگجه یئللرین اویسنا رگولر

بلى بلى دئيه رگول گوله داغلار

* * *

گونشلر يوردو دو بیزم بودیار

سیزه یاراشما یرنه چوغون نه قار

بوسوزلربنی دن قالسین یادگار

هر او بسا اویسماغا هر ائله داغلار

* * *

بوسوزلر تمام اولوب عزیزلریم نبی های هارای هر یانا گیتدى ایندی گلین

سیزه خبر ویریم محمود بیگدن محمود بگ مامور گیتردی خان علی نین

اوستونه بونو مامورلار دویندہ بوهای پوهارای گتىدی چاتىدی نبی

نین قولاغينا اما ايندي ايشيت هجردن هجر بير تفنگ او زونه. آليب.

گوتوروب گنجه دوباره قائیدي داغلارا اما هجر ديدى. من گنديم آق بولاتا
اوردا ائلاتلارين يانىندا بير خبر اولسا
گلدى آتاسى گيله نبى گلدى آق بولاقدا شاه سون ائلاتلارينا چاتدى گورد
و بير ائل عاشيقى او خويور هامى نبى نين گلمه سين ايшиدويب
چىخدىيلار بونون قاباقينا بونو آلاچيقا گيتىدىلر بوردا طويدور او زده
جعفر گشىنىن او غلو محمود دون طويدور بوردا جعفر كىشى ائل
عاشيقى ينابول ويردى

دидى نبى نيز آتين بوغلارين بيرده هجرينتعريف الله بوردا آليب
گوره گ ائل عاشيقى قاچاق نبى تعريفين نىچە دئير؟

بوزات سنى سر طويله ده باغلارام
قاباغينا گوى يونجادان دوغرارام
اگر منى بو دعوادان قورتارسان
قىزىلدان گوموشده ن سنى نالارام

* * *

نبى نين بوغلارى اشمه اشمه ي

پاپاغی گولله دون دیشمه دیشمه دی

نبی نین بوز آتین هیچ آت گشمه دی

قوی سنه دیستلرای قوچاق نبی

هجری اوزونده ن ای قوچاق نبی

* * *

گون گلیبدی گون اور تانین یشرينه

هجر خانم قالخیب بوز ات بیلینه

اشرفی مرواری دوزوب تیلینه

قوی سنه دیستلر ای قوچاق نبی

هجری اوزونده ای قوچاق نبی

* * *

بوسوزلر تمام اولونوب بولار بوردا شاداولماقدا اولسون ایشیدین هجرده

ن مامور لاری کی نبی نولدوروب محمود بیگ دوباره مأمور گیتردی

نبی نیتاپا بیلمه دی هجری توتوب زندانا سالادیلار هجر بیر قاصد تاپدی

گیزلین گوره گ نبی یه آق بولاغا هانسى نامه ئى یولادى ؟

قازامسان اسیتى دى یاتاپىلمە م

آيـاقدا قـانـدـالـاق قـاـچـايـلـمـرـه مـ

ـدوـشـماـنـلـارـ گـوـجـلـوـدـورـ تـوـتـايـلـمـرـهـ

ـمـنـيمـ بـوـگـونـمـدـهـ گـلـهـ سـنـ نـبـىـ

ـقاـزا~امـاتـ دـاـغـيـنـىـ دـهـ لـهـ سـنـ بـنـىـ

* * *

دوره مـىـ دـوـشـماـنـلـارـ جـمـعـ اوـلـدـوـآـلـدـىـ

ـمـحـمـودـ بـيـگـ بـيـلـ مـنـىـ دـوـسـتـاغـا~ سـالـدـىـ

ـدـئـينـ گـورـومـ نـبـىـ هـاـيـانـدـا~ قـالـدـىـ

ـمـنـيمـ بـوـگـونـمـدـهـ گـلـهـ سـنـ نـبـىـ

ـقاـزا~امـاتـ دـاـغـيـنـىـ دـهـ لـهـ سـنـ نـبـىـ

* * *

ـهـجـرـ يـارـيـولـونـدـا~ جـانـيـنـدـان~ گـچـرـ

ـحـقـيقـتـ آـلـمـاسـدـىـ دـوـغـرـوـيـار~ بـيـچـرـ

ـحـقـ يـوـلـون~ گـئـدـنـى~ مـلـكـ لـرـ سـچـرـ

ـمـنـيمـ بـوـگـونـمـدـهـ گـلـهـ سـنـ نـبـىـ

ـقاـزا~امـاتـ دـا~غ~ي~ن~ى~ د~ه~ ل~ه~ س~ن~ ن~ب~ى~

* * *

بوسوزلر تمام اولوب قاصد نامه نی نبی يه چاتديردي نبی آت گوتوروب
 توفنگ سالدى يولادوشوب گلير گوردو ير جوت چى جوت اكير
 بوسوزلرى او خويور گوره ك جوتجي على هانس شعرى دئير
 نبى چىخدى اوجاداغلار ياشينا
 اليـن آـتـدـى تـسـوـرـپـاـغـيـنـا دـاـشـيـنـا
 بـسـيرـبـاخـسانـ يـارـادـانـنـ اـيشـيـنـه
 اـىـ نـادـانـ اـىـ نـادـانـ اـىـ نـادـانـ نـبـىـ
 تـوفـنـگـىـ اليـنـدـهـ اوـيـنـادـانـ نـبـىـ

* * *

على بو دونيادا حق سوزوسويلر
 خنجرله دوشمانين باغرىنى تىله ر
 هجريده يارسيز ده نه لر ايسلر.
 اى نادان اى نادان اى نادان نبى
 تـوفـنـگـىـ اليـنـدـهـ اوـيـنـادـانـ نـبـىـ

* * *

بوسوزلری تمام ایله دی علی کشیه نبی دیدی عمنی نبی کمیدی دیدی
 بالاپىلمەرە م آدینى اشىتمىش گوللریو لاقدا اولار بىرده دئىه رلر قوبادلىدا
 اولار بورجان خدا حافظ ایله دى گىلدى كندىلىرىنە يولدا يېر نفر دیدى نبى
 هار دامان آتاواي دويىدۇلار نبى بوسوز ايشىتىدە ن آتا يېر نشچە قىمچى
 ووروب اوزون ئىتىرىدى كندە - گوردو محمود يېگ آتاسىن دويور آلىب بوز
 آتىن او ستووندە بىلە دیدى:

چاعيزام

آت بىلەيندە يسولا دوشوب
 بىرادانسى چىغايريرام
 ارنىلدەن بىادە ايسچىب
 بىرادانسى چىغايريرام

* * *

سونالار او يىنار گىلۈمەدە
 لالە نىركىز وارچىلۇمەدە
 حىقىن كلامى دىلىمەدە
 بىرادانسى چىغايريرام

* * *

نسبی یسم حسقه با غلیام

از لدهن گوزه ل چاغلیام

تسانی خانعلی او غلویام

یسارادانسی چاغیر مرام

* * *

بوجوزلر با ^{با} ای مفمود بیگ قاشدی آرادان چیخدی نبی آناسی علی
 گیش نه گوتوروب گلدی اتلرینه گوردو آناسی چوخ پازالیدی هجرده
 گلهن نیچه هن پالینا بوردانبی نین آناسی علی کیشی دیدی گل بو
 هنودادان ^{پا} ال چک دامها او زونو آز داخدا و داشدا گیزلد و نبی اشیده نده
 آلیب گوره گ آناسینا نه دئیر:

چانیم آتا دردی غمین

داغلمیان بییناسیام

آفسیر اشلین بسوالگه نین

حسن بسیر قوچاق بالاسیام

* * *

اىللر در دىن منيله بولوب

درد چىكمىكدهن بىل بو كولوب

كيم بىلر گيم هاردا ئولوب

هارالاردا قالاسىام

* * *

نبى ياشاردوزون اولمۇر

يوك آغىر دور چوخى بىلمر

نقدركى اشلىيم گولمۇر

غم سازىنى چالاسىام

* * *

نبى سوزون تمام ايلىپ گىنجەنى ياتدىلار سحر اولوب هجر دىدى نبى

محمد بىگ مامور گتىرەر سنى توتار گل بوردان گىت نبى بوردان گىندەن

زامان هجر با خدى نبى يە نبى گورە گ اىندى بولار دان آىرىيالاندا نە

او خودو؟

آحضرات آخر كىسىز

ياشى ياردان آىرىيالانىن

دردی غمە او لار تا پاداق

دوشى ياردان آيريلانين

* * *

سینه لرى داغلاماقدى

داغى داشى بو يلاماغدى

گئچە گوندو ز آغلاماقدى

ايشى ياردان آيريلانين

* * *

گوزه للرده او لسا اي لقار

عاشيق چكىرمى آهمى زار

نبى ده واخت سيز آغلا يار

ياشى ياردان آيريلانين

* * *

بو سوزلرى تمام او لوب نبى گوردو كى هجر او زون دالا دوندي ريب آغلا يار

بوردا گوره گ هجره نه ديدى نبى؟

منيم شاهيم تاجداريم

دالا بـ ساخـما بـ سيرـبرـى بـ ساخـ

سن سـيزـ گـشـدهـرـ اـخـتـيـارـيمـ

اوـداـ سـاخـماـ بـ سـيرـبرـى بـ سـاخـ

* * *

انـسلـ اوـبـ سـانـيرـيزـىـ

قـوـيـماـ سـولـاـ گـسـولـمـوزـىـ

گـونـ تـکـ بـ سـانـانـ عـقـيمـيزـىـ

چـسـاخـماـ چـاخـماـ بـ سـيرـبرـىـ بـ سـاخـ

* * *

سن سـيزـ گـشـدهـرـ دـاهـاـ اوـزـومـ

سـنهـ قـورـبـانـ اـپـکـىـ گـوزـومـ

نـبـىـ يـسـمـ سـوـيـلـهـ دـيـمـ سـوـزـومـ

اثـسوـيـمـ يـسـخـماـ بـ سـيرـبرـىـ بـ سـاخـ

* * *

بوـسـوـزـلـرـىـ تمامـ اـيلـهـ دـىـ نـبـىـ هـجـرـ دـهـ گـلـدـىـ بـيرـچـنـلىـ چـىـسـكـىـنـ لـىـ دـاغـداـ

اوـتـورـاـقـ اـيلـهـ دـىـ بـونـونـ بـيرـدـوـسـتوـ وـارـ آـدـيـنـاـ دـىـئـهـرـلـرـ المـاسـ خـانـ آـلمـاسـ

خان ایشیدی کی نبی داغلاردا قالیر آتینی مینیب گلدی نبی نی، تاپدی
دیدی نبی گل بوداغلاردان ال چک بوردا قالماگنده ک شهره نبی بوسوزو
ایشیده نده دیدی دوستوم الماس خان قولاق اس آلب بیله دیدی:

عزمیز دوستوم ای الماس خان

با هم گزه گ بود اغلاردا

او دیاندیراک کباب چکی

بوداغلاردا بوداغلاردا

* * *

تساریخی واریسو یشترین

هواسی خوش سویوسرین

قوی آچاق سینه دفترین

بوداغلار دابوداغلاردا

* * *

نئجه قرینه لر گنجیب

کمی قونوب کمی گوچوب

نبی دئیه رگوللر آچیب

بوداغلاردا بوداغلاردا

* * *

بوسوزلر تمام اولوب گونوگوندن نبی نین دوره سی چوخالدى دىسمەلى
 اوچ يوزه قدر توفنگى آتани واردى هجردە بونلارا نشانە گىتمەگ او رىگە دير
 آلماس خان دىدى هجر منىم كورە سن گولە آتماقدا حريفىم وار هجر
 دىدى آلماس خان بىر گرددە كان اتiram گويە يشە گلينجە ووردۇن اگر او ندا
 دئيرە م كى سن نبى دە ن باشسان ايلە جە دە كردىكانى گويە آتدى آلماس
 خان ايلە ووردى ايکى بولدى بونلار بىلە جمع اولوب ظلم بىگلىرى -
 خانلارى ئولدۇوب يازىق كاسىپلارى آزاد ايلە دىلە ئىلمۇدە ن بىر نفر نبى
 نين قارداشى مەھدىنин ئولوم خېرىن گىتردى نبى ناراحت اولوب گورە گ
 دونيادان نشە گىلا يە ايلە دى؟

كونول سىنن اولمۇ ياجاق
 زرى وارى بود و نىيانىن
 هىش بىر كىسى قالمىيا جاق
 روزگارى بود و نىيانىن

* * *

با شاکمی گولن يو خدی

گنده نلرده گلن يو خدی

گیم ٿولو پدی بیلن يو خدی

بو دور کاری بود و نیانین

* * *

نـبـی و طـنـ مـقـدـسـدـورـ

اون سـوـزـ عـمـرـ بـیـلـ عـبـدـیـرـ

پـوـشـ خـیـالـدـیـ قـوـرـیـ سـسـ دـیـرـ

بـنـهـ باـزاـرـ بـوـدـ وـنـیـاـيـنـ

* * *

سو زلر تمام داها نبی گوردو خانلار دان بلگردهن اثر يو خدی داغ لار دان

داها ال چکیب ایسته یر گله و وا زبور دا گوره گ داغ لارا آيريلما غينا - راجعه

نه دئير

من گـنـدـیـرـهـ مـ اوـجـادـاـغـلـارـ

پـوـشـیـرـینـ مـهـیـ مـزـهـ قـالـسـینـ

پـوـزـوـلـمـاسـینـ بـیـزـمـ اـیـلـقـارـ

گوروشوموز يازا قالسين

* * *

قاياللاردا مارال مەھلەر

چىچك اوئىنجار چمن گولەر

گوي مشە لر شلالە لر

بوزبولاقلار سىزە قالسين

* * *

واخت حكمونون ويرە ن زامان

نبى كوچە ربود ونيادان

داغىدا قاشسا ئۇزوجىران ئە

قوى ئىجريفى. سوزە قالسين

* * *

بوسوزلر تمام هجر نبى الماس خانلىن يولداشلارى يول ايله ديلر قوبادلى

يا گوللر بولاق كندىنه هجر باخدى نبى يە. گولدو. بوردا نبى ائل او با يائىندا

گورەك هجرە هانسى تعرىفى دئير؟

دئىيم سىزە عزيزە دوستلار

علی و لیلی داستانی

اوستادلار داستانی اوستادنامه ايله باشلاييارلار بيزده بير اوستادنامه

ايله باشلاييب داستانا كىچك:

يسازيق كونلوم گل اينجييمه گردىشى زمانهدن،

بىودنيادا عقل ايستەمە هردىلى دىوانەدن.

نامىدلەر سىررىن دئىمە آخىر بىرگۈن فاشائىدر،

دوشمان اولسا ضرۇر گلمز مىداوغىلۇ مىدانەدن.

* * *

بو دونيادا چوخ انسانلار مغۇر اولوب اۆزۈنە،

كىمىي مىجىنون اولوب دوشوب صحرالارىن دوزۇنە،

هر جايىلار، سوزقانمازلار باخماز عالىم سۆزۈنە،

ھركىمسەدن عالىم اولسا دانىشار افسانەدن.

* * *

اي «چاريقچى عاشق صمد»، شعرىن الدە اوخونار،

شاعر قلبى بىرشىشەدىر توخونىمامىش تىز سېنار،

باشاردىقجا آغىر دولان يونگول اولما ائل قىنار،

هذیان دئمه آزجا دانیش چوخ سویله دوردانه دن.

سیزه کیمدن دئیم، قارا داغین کلیبر قصبه سینده عاشق علی دن.

عاشق علی اوز زامانین آدلی سانلى عاشقلا ریندان اولوب آدی سانی

هر بیر یانا یا بیلمشدیر.

ایندی اشیده ک همدان شهرینده بالاسلطانین قیزی لیلی خانیم دان.

لیلی خانیم اعلان ائله میشدیر کی، هر کس منی با غلاسا اونا گثده جگم اما

من هر کسی با غلاسام زندانا سالدیر اجاجام همدانین دوره سینده نه کسی

عاشق واریدی لیلی خانیما مغلوب اولوب زندانا دوشموش دور. بیر گون

قاراداغ ماحالیندان بیر درویش همدان اگتمشده لیلی خانیما راست

گلدی لیلی خانیم دئدی: بابا درویش عاشق سؤزوده بیلرسن درویش

دئدی: لیلی خانیم من یوخ ولی کلیبری عاشق علی بیلر اونون کیمی

عاشق نه دونیایا گلیب نده گلچک لیلی خانیم دئدی: من بیرنامه یاز سام

اونو عاشق علی یه چاتدیر ایلرسن درویش دئدی: چاتدیر ارام اما من

درویشم مستقیم نامه نی آپارارانمارام دولانا - دولانا، گزه - گزه ایکی ایله

اوچ ایله آپاریب و تره بیلره م لیلی خانیم دئدی: سن ایکی ایلده اوچ ایلده

نتچه قازانارسان درویش دئدی: او زامانین پولو مثلا" یوز تومن لیلی خانیم

دئدی: گل بومین تومن، من بازديغيم نامهنى مستقىم آپارىب وئرە جىكسن
 كلىرىھ عاشيق على يە درويش مين تومنى آلىپ دئدی: بورادان دابان قىرما
 اۋزو مو كلىرىھ يېتىرە جىگم ائتا قىز بوردا باراقويدۇ سوروشمىدى عاشيق
 على قوجادىر يوخسا جاون. عاشيق على نىن دە اوندا آلتىمىشا ياخىن
 ياشى اولاردى قىز اۋزودە عەد ائله مىشىدى كى كىم اونو باغلاسا اونا
 گىتسىن آلدى لىلى خانىم گۈرەك نامەدە مىززە يە نە يازدىرىپ عاشق
 على يە گۈندەرير:

مەرادىس نوھسى آى عاشيق على،
 ايسەتەرم گەلسەن جىنگىمە منىم.
 سىنى سانىلام اولماز - اولماز بىلايا،
 اگر كى كىچەسەن چىنگىمە منىم.

درويش دئدی: خانىم بىلە كىكىن يازما عاشق على گىرمەلى كول
 دئييل لىلى خانىم دئدی: سىززە ياز، سىززىن ايشىز اولماسىن آلدى

لىلى خانىم:

چەوخلارى گەلىپىدى اليىمنى زارا،
 اون سككىز عاشىغى سالمىشام تورا،

قاراداغدان گله شاعر شمرا،

هیچ بسیری یشتمز دانگیما منیم.

لیلی خانیم دئدی: درویش قوی یثربیم ده دئیم عاشق علی بهانه
ائدبیب یثربیم بللی اولمادیغی اوچون میدانیدان جان قاچیردار آلدی
لیلی خانیم:

دئیم مکانیمی نشان به نشان،

بسیریانیم دریادیر یثربیم همدان،

بالاسلطان قیزی آدیم «لیلی خان»،

گلگین دایان سن سنگیمه منیم.

سوژ تمام اولدو. لیلی خانم نامه‌نی و تردی درویشه، درویش نامه‌نی
گوتوروب گلذی چیخدی قاراداغ محانینا یولدا کاظم خانین اوباسینا
دؤندوکی، درویش لیک ائله ییب بیرآز پون آلسین او بایا گلنده گوردو توی
مجلسى وار کاظم خانین اوغلونون توپیز دور عاشیغیدا عاشق علی دیر.
درویش کشچیب مجلس ده او توردو عاشق علی قاباغیندان کئچنده لیلی
خانیمنین نامه‌سین او ناوثردی عاشق علی نامه‌نی آچدی او خودو گوردو
لیلی خانیم اونو میدانینا چاغیریب رنگی قاچدی کاظم خان دئدی:

عاشیق علی او نامه ده نه یازیب؟ سنین حالین نیه ده بیشدی؟ عاشیق علی
دئدی: بیزاد دئیل کاظم خان دئدی: نامه ده نه یازیب گرک بیزه ده
دئیه سن، آلدی عاشیق علی گۇرە ک نامه دن بونلارى نشجه حالی ائیله بیر:

ئینه دردیم تزه تزه لندی،
بیرگۇزەل پیمانا یازیب.

عشق الیندن دردە دوشوب،
دویوب شیرین جانا یازیب.

* * *

گیریدی عشقین گۈلونه،
صدا سالیدی ائینه،
دوشمه ییب او ستاب الینه،
بیرآز یىشكە خانا یازیب.

کاظم خان دئدی: عاشیق علی سنین کى عاشیقلیقدا او ستونه بیر
کیمسە يو خدور بس سنین رنگین نیه قاچیر عاشیق علی دئدی قولاق آس:
قوینوندا نار بسله بیبدی،
عاشیقلارى سسله بیبدی،

من «علی» نی ایسته بیدی،

او دور همدان ایازیب.

سوز تمام او لدو. عاشیق علی تویا دوشوب و اخت تا پمادی

نامه نین جوابین گوندۀ رسین.

لیلی خانیم آئی عاشیق علی نی گوژ له دی بیر خبر او لمادی دئدی

البت درویش نامه نی عاشیق علی یه و ترمه بیب بیر قاصد تا پیب دئدی:

سندن قاراداغ ماحالینین کلیبر قصبه سینده او لان عاشیق علی یه بیر نامه

گوندره ریره م یا عاشیق علی نین او زون یادا نامه نین جوابین گتیرمه لی سن.

قاصد قبول ائله دی لیلی خانیم گوره ک عاشیق علی یه نه یازدی:

مندن سلام او لسوون عاشیق علی یه،

او زاقدان بیلمیشم بنیادین سنین.

دو شمه بیلسن کامیل او ستاد الینه،

او دور قارا داغدا وار آدین سنین.

* * *

عاشقیقدا صدام چیخیب هریانا،

سالمیشم اون سککیز عاشیق زندانا،

ایسته ره گیره سن مئله میدانا،

چیخاردام آشکارا ایرادین سنین.

* * *

قادص دئدی: خانم ائله نامه یاز گلسین سن کی بئله یاز دین اونون گلمک
نظری اولسادا سنین بونامه ندن قورخوب گلمه يه جك. لیلی خانیم دئدی:

منیم میدانیما قورخوسوندان عاشیق گلتمزکی، آلدی سونونجو بندین:

قاراداغدان دوروب گلسن دوواسان،

او مسود او لاما قادالاری سو واسان،

شکاریدا بتنزه يرسن او واسان،

«لیلی» یم او لارام صیادین سنین.

سوژ تمام او لدو، قاصد نامه نی گؤز توروب یولادوشوب گتیریب نامه نی
کلپرده، عاشیق علی يه وئردی عاشیق علی دئدی قاصد دایان نامه نین

جو این یازیم آپار گئرە ک عاشیق علی نه یازدی:

بالسلطان قیزی آی لیلی خانیم،

خبردار اول او ماحالا گلپرەم.

یازدینین نامه لر گلدى يتشیشدی،

دوشمه گینن کچ خیالا گلیره م.

* * *

یازیسان نامه‌نی دنگه سر کیمی،

میدانیندا دایسانارام ار کیمی،

آچیلیسان تازه غنچه تر کیمی،

او ز توبیان او دیسارا گلیره م.

عاشق علی آلدی سئوزونون تا پشیر ماسین:

انسان دارا دو شر قضا تو تاندا،

طبیب چارا بیلمز اجل چاتاندا،

با غلایب، قوینوندا گیریب یاتاندا،

«علی» یم لیلی تک یارا گلیره م.

سوز تمام اولدو. قاصد نامه‌نی گؤتوروب یول ائله‌دی همدانا. عاشق

علی بیر فیکیر ائله‌دی دندی بورادان همدانا گتمک آغیر سفردی قوى

او زومله ده بیر یولداش گؤتوروم احمد آدیندا بیر بالا با نچی سی واریدی

اونودا گؤتوروب بیر آزادا ائوینه خرج وئریب یولا دوشدولر گلیب بیر

یا يلاقدا بیر دسته قیزا راست گلدنیلر قیزلارین بیری دئدی: عاشق بیزه بیر

تعريف او خو عاشيق على دئدي: آدين ندير قيز دئدي: گولنشان آلدى

عاشيق على:

باشينا دولانيم گولنشان خانيم،
گونشدن باش وئرهن دان سنه قوريان.
isanagin داغلاردا لاله يه بىزەر،
يولوندا وئرەرم جان سنه قوريان.

* * *

صدرىن آغ دير داغ باشىندا قار كىمى،
سياه زولفون قىور يلىدى مار كىمى،
باش وئرىپ سينهندە قوشانار كىمى،
آرتىپدىر شوكتلە شان سنه قوريان.

* * *

طوقوز تك بزەنېب دوران چاغىندا،
حورى تك كنىزلر سولو ساغىندا،
«عاشيق على» دئىير قارا داغىندا،
بوتون دولت بىرده خان سنه قوريان.

سوز تمام اولدو. عاشيق على گيل يول دوام اتله ديلر گليب چاتديلار
 ميانا شهرينه ميانادا بير نفر واريدى شاعر حيدر آديندا اليه نه عاشيق
 كتچسه تو توب باغلابيسب سازين آلاردى. عاشيق على بير كيشى يه دئدى:
 قارداش بيز بير منزل آختاريريق گتجنهنى قاليب سحر گشه ک اوکيشى
 خايىن آدامايدى دئدى گلين من سىزه مهمانخانا گورسىديم بونلارى دوز
 گتيرىب شاعر حيدرین قاپى سين گوستردى او زو گنتدى. بالابانچى احمد
 قاپىنى دؤيدو شاعير حيدر چىخدى، گوردو. ايکى نفر گليب بيرى عاشيق
 دير. عاشيق على دئدى: قارداش بيزه بير منزل وئره سن شاعير حيدر
 دئدى: بورا مهمانخانا دئليلكى سىزه منزل وئرم اما سىزىين ايشىم وار يا
 گرك منيم لە دئيشە سىز يادا سازى وئرىب گشه سىز عاشيق على چوخ
 اصرار اتلەدى شاعر حيدر بونلاردان ال چكسىن شاعر حيدر قبول
 اتلەمهدى. آخيردا عاشيق على دئدى: نه سوروشورسان سوروش قورتار.
 آلدى شاعير حيدر:

نچە عاشيق جهان سىئىرىنى اىلدەدىز
 كىمدەن امر اولوندو هارا ياكىلىدىز.
 كىمى ولى بىلدەز كىمى راهنما،

کیمی ذکر ائیله بیب بورایا گلديز.

عاشق علی دندی قولاق آس:

ایکی عاشق جهان سئیرینی اندردیک،

آلادهان امر اولدو دونیایا گلديک،

علی ولی محمدی رامنما،

آلادهی بیر بیلیب بورایا گلديک،

آلدى شاعر حیدر:

کلام اوچون او خوموشام چوخ آیه،

شجر نه اوستونده سالیدی سایه،

ازل گلديز سویله هانسى دریا یا،

اورادان نشچه شى سیز اله آلدىز.

جوایندا آلدى عاشق علی:

کلام اوچون او خموشام بعض آیه،

شجر داش اوستونده سالیدی سایه،

آتائين پشتیندن گلديک دونیا یاه،

اورادان بند اعلى بیز اله سالدیق.

شاعر حیدر آلدی سؤزونون سونون:

«حیدر» سؤزون دئیه ر اوْز منزلينده،

واجباتيز ندیر حق تنظيمينده،

الينده کى سازين بىمى زىلىنده،

كيم يوندو بس سؤيله سيز الله آلديز.

عاشيق على دئدى قولاق آس اونودا دئييم:

«على» روزى اوچون توتوب بير صنعت،

واجب اوروج نماز خمس ايله زكات،

موسيقى دن قالىب بىزه بو نعمت،

افلاطون دوزه لتدى بيز الله آلديق.

سۇز تمام اولدو. عاشيق على دئدى: ايندى نوبه منيم دير كى سندن

سوروشام آلدى عاشيق على:

عاليم ماحترم عارف كامل،

ازل كىيمە دئدى حق كلامينى،

نچە ايل غرق اولدو كيم ائتدى چاره،

خطردن ائيلەدى خلاص جانىنى.

شاعر حیدر گوردو بوز ایل قالا بوسوژه جواب تاپماز دئدی: عاشيق

علی هامی سین دئه بیریول جواب وئريم آلدی عاشيق على:

اوکيمدير دونيانى تو تاجاق سسى،

جانلىنى جانيندان اثيلر نعرهسى،

سۈيله حقىن ندىر اوندان بھرهسى،

كيمديرازل بىلدى حق الھامىنى.

عاشيق على آلدی سۈزۈونون سونون:

«على» دئير كيمدير يوفدور وفاسى،

هاردا قالدى قطع نفسىن بناسى،

بودونيانىن نه اوستىدەدىر داواسى،

بىر بىرىيندن كدرائىدېب ھامىنى.

سۈز تمام اولدو. شاعر حیدر بىر جواب تاپمادى عاشيق على دئدی:

سندن ايشىم يوخدور آنجاق بوندان بىلە هر گوجون چاتانا زور دئمه

عاشيق على احمدله يولادوشوب گلېب چاتدىلار قىزىل اوzechن چايىنىن

قىraigينا عاشيق على دئدی: احمد سى بىر آز او تور من بىر آز ياتىم اوندان

سونرا دوروم گئىدەك عاشيق علىنى يوخو توتىدو احمد بالابانچى اوز
 اوزونە دئدى بوسفر خطرلى دير گئىدەرىك همدانا لىلىخانىم
 بونوباغلايىار منى دە توتوب زندانا سالارلار گل بو دورونجا آرادان چىخ
 احمد بالانچى دوروب يواشىجا بير ديكى ايستەيردى آشىين عاشيق
 على يوخودا گۈردو بير قولو قىرىلىپ دوشدو يوخودان دىك آتىلدى
 گۈردو احمد بالانچى آز قالىر بيردىكى آشىين سلسەلەدى دئدى: احمد
 هارا گىندىرسن؟ احمد دئدى: بير آز او دون يغىرام او دياندىراق عاشيق
 على عارف آدام ايدى جريانى باشادوشدو دئدى: احمد گل بورا بير كلمه
 دە سىنين اوچۇن اوخويوم گئىدەك آللدى گۈرەك احمدە نە او خودو:

قىزىل او زەن چايى نە گور آخرىسان،

سىنين او سىتنەن نىچە جانلار كىچىبىدى.

آدى بىللى آذربايجان سىدى سن،

نىچە - نىچە قىهرمانلار كىچىبىدى،

* * *

دونيا گردىش انتدى دۇندو بىر دۇران،

بس نىجولىدو قاراداغلى كاظم خان،

کلید آذربایجان وزیر ایران،

جاه جلال لی عالی شانلار کثچیبدی.

* * *

بودونیا قالماییب پسیره جاوانا،

گدایا کیمسه یه سلطانا خانا،

یسولداشی باش قویور آذربایجانا،

«علی» کیمی باغری قانلار کثچیبدی.

سوز تمام اولدو. احمد گئردو عاشق علی ایشی بیلیب اوستون
وورمادی بلی بونلار دوروب یولادوشوب گلیب چاتیرلار همدانا.
همداندا پری جان آدیندا بیر قیز واریدی هر نه عاشقین لیلی خانیملا
دئیشمه یه گلسه یدی گرک اول پری جان لا دئیشمه یدی اگر پری جانی
باغلاسا لیلی خانیم اوندان دئیشردی یوخسا لیلی خانیم هر یونگول
عاشق لادئیشمزدی. پری جان خانیم کنیزلریله گزمه یه چیخمیشدی
گئردو ایکی نفر گلیر بیرسینین الینده ساز بونلاری چاغیردی عاشق
علی یه دئدی: عاشق هارا گندیرسن عاشق علی دئدی: گندیره م لیلی
خانیم لا دئیشمش پری جان دئدی: اوندا گرک اول منیم له دئیشمه سین

باغلاسان گئدیب لیلی خانیم لا دئیشمه سین یو خسا اوّله او سنله

دئیشمز علی دئدی: نه خبر آلیرسان آل. آلدی پری جان:

سنندن خبر آلیم آی گلن عاشق،

سؤیله گؤروم نه مکانا گلیسین.

دو مانا غرق او لان جمله قاز کیمی،

هدف اولوب تیر کمانا گلیسین.

عاشيق علی سازین کؤکله ییب آلدی گؤره ک جوابیندانه دئدی:

گل سنه سؤیله ییم پری جان خانیم،

بومیداندا گؤهر کانا گلمیشم.

لیلی خانیم نامه یازیب ایسته ییب،

دئیشمه یه بومیدانا گلمیشم.

آلدی پری جان:

گزمهلى سن اصفهانی کاشانی،

تانيمارام نه سلطانی پاشانی،

عاشقىلېغىن سنده يو خدور نشانى،

دوز ساتانسان بو دورانا گلېسین.

جواییندا آلدی عاشق علی:

دوزساتان دئییلم قیمتلى زرم،

صرافین الینده لعلم گؤھرم،

میدانا گیرەندە اسرە میش نرم،

مطلوبیم وار شیرین جانا گلミش،

آلدی پری جان:

«پری جانام» ياشیم حددن آشیبدی،

عاغلین آزالیبدی هوشون چاشیبدی،

کاروان آدا میسان یولون دوشوبیدو،

یوخساسن دوشویسن قانا گلیبسن.

عاشق علی آلدی جواییندا:

سايمارام من سلطانىمى خانىمى،

قورخوم يوخدور گرتۇ كە لر قانىمى،

«علی» دئییرمندە لیلى خانىمى،

باغلاماغا ھمدان اگلیشىم.

سۇز تمام اولدو. پری جان گىشىپ عاشق علی نىن گلمە گىن لىلى

خانیما خبر وئردى لیلی خانیم دستور وئردى میدان سولاندی. لیلی
خانیمدا عاشيق على ده میدانا وارد اولدولار لیلی خانیم گئردو بارا
قویوبدور عاشيق على نین آتمیش ياشی اولاد بونون ياشی هنچ ایرمی يه
چاتمايسپ دئى داهایش ايشدن کشچىپ سه تارین كۈكەيسپ آلدى
گئرەك عاشيق على دن نەخبر آلدى:

هڏيان دئىيىب لاف ائيلەم،
گل میدانا گؤستر هنر.
باغلادارام قوللارىنى.
قوللارىندان وورام تبر،

عاشيق على دئى: چوخ يىكە دانشىرسان جوابينا قولاق آس:

آلا گۈزلى لیلی خانیم،
گل مندن ائيلەم كىدەر.
من بىر آليجى تر لانام،
سن صوناسان سىنهسى تر.

آلدى لیلی خانیم:

عاشيق اولان خوار ائيلەمز،

ایگیت اولان عار ائیله‌مز،

یوزمین قوشون کار ائیله‌مز،

منم بیر قلعه خیبر.

جوایندا آلدی عاشق علی:

اوخورام سوره یاسین،

چاغیرام قنبر آغا‌سین،

ییخارام خیبر قالاسین،

منم بیر پولاد شش پر.

لیلی خانیم دئدی: او بیری عاشق‌لار رحم ائله‌میشم زندانا

سال‌دیر میشام سین و تره جگم بوینونو وورسونلار. آلدی سؤزونون

سوونون:

«لیلی» یم یانمیشام نارا،

قانیم من عاشق‌لارا،

سینی ده چک‌دیردهم دارا،

واي خبرین ائله گئدهر.

عاشق علی دئدی آل جواین:

من «علی» عار ائیلرەم،

آچان گولون خار ائیلرەم،

سەنی آلیب یار ائیلرەم،

سەنی توتوب قضو قەدر.

سوْز تمام اولدۇ. يىشىدە لىلى خانىم قاباڭادوشدو آلدى گۈرەك نە خبر

آلدى:

سەدن خبر آلبىم آى عاشقى علی،

نەن خلق اولوندو آدم و حۋا.

لاف ائىلەمە سۇالىما جواب و ئىر،

يارانىب هاردادىير جىئت مأوا.

عاشقى علی دىئدى: خانىم قولاق آس اونلارى من بىلەمەسم بوقىدەر

يولۇقاراداغدان ھەمانا گلەمىزدىم.

آب و آتش، خاك و باددان ياراندى،

قدىرت ايلاھى دن آدم و حۋا.

پىغمەر مسراجا گىئەندە گۈردى،

يئىددى گۈيدن اوستىدە جىت مأوا.

دوره ده دورانلارhami ال چالدى آلدى لىلى خانىم:

اون بىش قارا قول وار سراي اىچىنده،

دۇرد فرّاش دولانار هر آى اىچىنده،

ايکى قول دولانار هر آى اىچىنده،

اگر بىلسىن سىنە صىد بارك الله.

جوابىندا آلدى عاشيق على:

اون بىش گىچە گىندهر سراي اىچىنده،

دۇرد هفتە دولانار هر آى اىچىنده،

غدىر خملە قوربان بىرآى اىچىنده،

اسلاما بايرام دىر بئويك دور والا.

لىلى خانىم آلدى سۇزۇنۇن سۇنۇن:

كىيمىدىر ھاوادا گىزدى بوساطى،

او كىيمىدىر فتح ائيلەدى ئولماتى،

او كىيمىدىر اىچدى آبى حياتى،

«لىلى» دئىير ھاردا يېتىشىر ھايانا.

عاشق علی دئدی قولاق آسسان او نودا دئیه جگم:

سلیمان هاوایا میندی بوساطی،
اسکنند دولاندی گزدی ظولماتی،
«علی» یم خضر ایچدی آبی حیاتی،
دیسری دیر چوخ یئرده یشتیشرا هایا.

سوژ تمام اولدو. دوره دن احسن سسی گویه او جالدی لیلی خانیم
ئدی: بویون بس ائپلر دئیشمه میزین قالانی قالسین صباحا حاماعات
داغیلدی.

لیلی خانیم گلیب قیزلاری بیغدی باشینا دئدی: صباح نوبه عاشق
علی نین دیر کی قاباغا دوشوب سوروشسون وضعه با خیرام او منی فوری
با غلایار گئجه یاریسى اونلار یاتاندا کجاونى حاضیرلاين من شهردن
چیخیم قیزلار دئدیلر: خانیم سن بو شهردن گئتمە لیلی خانیم دئدی:
عاشق علی منی با غلاسا شرط کسمیشم منی آلاجاق او آلتیش باشیندا
بیر قوجا من اییرمی باشیندا بیر جوان. کجاونى حاضر ائله دیلر لیلی
خانیم ایسته دی شهردن خارج اولا عاشق علی یوخودا گئردوکی بیر
آغا جین باشیندا بیر دسته قوش واریدی هامیسى او چدو تئز یوخودان

آیلیب چیخدی انشیگه گۇردو لیلی خانم مینیب كجاوه يه ايسته بىر گىدە
گلىپ كجاوه نين قاباغىن كىسىدى لیلی خانيم آندا وئرىدى دىئدى: علی سنى
آندا وئرمىش بىر آلالاها مندن ال چىك عاشيق علی دىئدى: خانيم اوندا
اجازە وئر بىرین او خويوم او ندان سونرا:

او وچوسوندان او رکوب قاچان جىرانىم،
چىكمە سىنەم او سته چار پاز داغ يېرى.
سا خلا كجاوه نى آى لیلی خانيم،
اولگۇنان دردىمە بىر او رتاق يېرى.

* * *

ايگىيت او لان گۈزلى يار اىلقارىنى،
بىولبۇل او لان چىك راھى زارىنى،
كۈنلۈم ايسىتر آغ سىنەنин نارىنى،
آچىگىيان گۇر سەنسىن گۈزەل باغ يېرى.

عاشيق علی دىئدى: خانيم منى سن او زون نامە يازىب چا غير يىسان
ايندى بىس نىيە قاچىرسان آلدى سۈزۈنۈن سونون.
من «علی» يەم نىلر كىچىيدى مندن،

یوک تو تموشام دور رو گؤھر يمندن،

قارا قوش تك قایناق ووررام سینه ندن،

قانى قاچار مدام قالار آغ يشى.

سوژ تمام او لدو. ليلي خانيم دوشدو يالوار ماغا عاشيق على گۈردو،

انصافدا دينين يارىسى دير. قوجايلا جاوانىن كى، تو تماز ليلي خانيمى

وئردى عمى او غلوسو محمد بى يە او زوده تو يون ائيلەيىب قايىتدى

قاراداغا.

بهرام و گول خندان داستانی

اوستادلار داستانی اوستاد نامه ايله باشلاييارلار بيزده بير اوستاد نامه

ايله باشلاييب داستانا كىچك:

عزيز آتا، بيلمز ايگىيت اوغوللار،

شاللاق ندир، زندان ندир، دار ندир؟

اصلان كىمى قوچاقلارين يانىندا،

تولكو صفت دوشمان ندир سار ندир؟

* * *

يامان گونون عؤمرو گرك آزاولا،

بهاڭله ائلين كىنى ساز اولا،

بىر ائلين كى دو ققۇز آىسى ياز اولا،

بىلۇد ندیر دومان ندیر قارندىر؟

* * *

جوانلىгин سعادتلى چاغىندا،

گۈزۈم قالدى حرىتىن باغانىندا،

گولە وورغۇن بولبولون قاباغانىندا،

تیکان ندیر خزان ندیر خار ندیر^(۱)؟

اوستاد بىلە روایت ائىلە بىر كى: كىچمېش زامانلاردا شىراز شهرىنده
بەمن شاه آدىندا بىر پادشاه حكومت ائىلە بىردى. بەمن شاھين اىكى
اوغلو وارىدى بؤيوك اوغلۇنون آدى بهرام شاه، كىچىك اوغلۇنون آدى
حىدر ايدى.

بهرام شاھينان، حىدر كىچىك ياشلارىنдан پەلۋانلىق مشقى
گۈرمۈش دولەر بىرى اوزىزىرنىدە حرېفى اولمايان بىر پەلۋان ايدى.
بىر گون بهرام شاه بىر نىچە دربار آداملاريلا شكارا چىخمىشىدىلار
چوخ دولاناندان سۇزرا بىر شكار تاپامايسىب آرغىن - يورغۇن هەر بىر
طرفده يىخلەپ ياتدى. گنجە نىن بىر يارىسى، بهرام شاھين يو خوسونا
يىرىن گۈيۈن لىڭرى مىدلەر مولاسى مرتضى على (ع) گىلدى.
مولا ئىننە بوللۇر جامى تو توب بهرام شاھا دىنى: اوغول بويادە نى
ايچى، بهرام شاه آلىپ بادەنلىق اىچىدى.

مولا دئدی: اوغول باخ او از اقلارا گئورنه گئورورسن؟

بهرام شاه با خیب دئدی: يا مولا بیر گئوزه ل تصر گئوروره م ايچينده بير
گئوزه ل قيز ايله شيب.

مولا دئدی: اوغول او قيز هندوستانين شاهى شيرين شاهين قىزى گول
خندان دير. او سنين سئوگين دير زحمت چكىپ مطلبىنە يشترسن.
مولا بونودئىپ گئوزدن غايىب اولدو. بهرام شاه يوخودان آيلدى آلدى
گئوره ك دوره سىتىدە اولان آداملا را نه دئدی:

يا تمىشىديم خوابى غفلت ايچينده،
يىتىشىدى گوشوما صداسى تك - تك.
بىر گئوره ل سئومىشيم ياد ائللرده من،
گئورسندى گئوزومە جاداسى تك - تك.

* * *

صدق ايله چاغىرارام كرم كانينى،
كتابلار افضلى هم قرآنىنى،
وئردى آلديم ايچدىم عشقين جامىنى.
منه ده يىتىشىدى باداسى تك - تك.

وزیر دئدی: قوربان عشق دن دانیشیرسان کیمه عاشيق اولویسان

جواییندا آلدی بهرام شاه:

بوکلمه «بهرامین» آخر سؤزودور،

سینه مده آلیشان عشقین کؤزودور،

گول خندان شیرین شاهین قیزی دیر،

زليخا کیمی وار اعضاي تک - تک.

سوز تمام اولدو. یاواش - یاواش هاوا ايشيقلاندی. بونلار آياغا

قالخیب يشه ده شکارا چيخدیلار، بيرده گوردولرکی قاباقلارينا بير شیر

چيخدی. بهرام شاه يشیدی قاباغاکی شیری اوللدورسون، وزیر دئدی:

كوربان قایيت بوشیر تو توب سنی پارچالار بهرام شاه بوسوزو اتشیده نده

آلدی جواییندا وزیرین:

سنے دئیم آغا وزیر،

بهمن شاه تاجدار يمدیر.

منه کۈمك اولان كيمىسە،

شاه دولدول سوارىمدى

شاه اليندن باده ايچن،

دور روگۇزەر يندن سئچن،

تىرى شەباب كىمىي بىچن،

شمشىرى آبدار يمدىر.

* * *

من «بهرام» پەلوانام،

عشقىز او دوندا يانام،

غلام شىر يزدانام،

آصلان سىيم شكارىمدىر.

سۆز تمام او لدو بھرام شاه شىرى توتوب اىكى پارچا ائله دى، سونرا

بىر قىدەر دولانىب نىچە اوو او ولايىب قايتىدىلار شىراز اساري. يولدا بىر

زىارت كاروانينا راست گىلدىلر بھرام شاه آللدى گۇرەك زىارتە گىشە نلىرە نە

دئىدى:

باشىزا دولانىيم گىشەن زوارلار،

بۇنامەنى شاھنشاھا يئتىرىن.

سيز گلينچە يېلىلار اوستىدە دورارام،

نامه نین جوابین آلیز گتیرین.

* * *

دومان اولوب بو داغلاردا گئوروننم،
اوزوم اوستده او مقاما سوروننم،
قىزىل تاج قويارام جې بوروننم،
قىزىل ايowan بارگاها بىتىرىن.

* * *

دوغرو دئىسن دوغرو لاردان دوغرو يام،
مصرى قلينج غلافىمدا سولوليام،
آديم «بهرام» بهمن شاهين دغلو يام،
من بهرامى دوغرو راه يئتىرىن.

* * *

سۆز تمام اولدو. بهرام شاه وزىرە دئى: من بورادا سىزدىن آيرىلمالى
يام آتامدان آنامدان منه حالا لليق آلارسان. بهرام شاه قوشلوب زيارت
كاروانينا، گلليب چاتدى خراسان دياريندا انم رضا «ع» زيارتگاهينا
اورادا امامين قبرين زيارت ائيله يىپ،

آیریلاندا آلدی گۇرەك امام (ع) دان نىچە خدا حافظ لىك ائىلەدى:

باش گۇئىرۇب آستا نىنا گلەمىش،
 زىارت ائىلە دىم آغا خدا حافظ.
 مەرفت مەعدنی سىنى بىلەمىش،
 زىارت ائىلە دىم آغا خدا حافظ.

* * *

سېزىن اما متىز گۈندن آشكار،
 سېزى لطف ائىلە يىب بىر پىروىدگار،
 يىلو نشان و ئىرىپ او دىل دول سوار،
 زىارت ائىلە دىم آغا خدا حافظ.

* * *

قىزىل ايوانى وار قىزىل بارگاھ،
 «بهرامىن» دردىتىن سن او لدون آگاھ،
 خراسان شەرىيىنده او لان پادشاھ،
 زىارت ائىلە دىم آغا خدا حافظ.

سۇز تام او لدو، بهرام شاھ هندو سستانا سارى يولادوشدو قاباغينا بىر

نچه نفر چیخدی کی گئدیر دیلر امام رضا نین زیارتینه بهرام شاهدان سورو شدو لار هارادان گلیرسن؟ بهرام شاه دئدی : امام رضا نین زیارتیندن بیری سورو شدو امام رضانین زیارتگاهی نه تهردی؟
بهرام شاه دئدی : ایندی يه جن امامین زیارتگاهین گئرمە میسیز مگر؟
دئدیلر : یوخ گئرمە میشیک بیرنجی دفعه دیرکى زیارتە گئدیریک.
بئله اولاندا آلدی گئرەك بهرام شاه نه دئدی :

آى آغسالار سیزه بیان ائیله ییم،
عجبا جلالی وار امام رضانین.
آرزو م بودور زیارتین ائیله يك،
عجبا جلالی وار امام رضانين.

* * *

قیزیل ایوانی وار مرمر اطاقی،
هر یانا باخیرسان یانیر چیراغی،
هر جمعه آخشامی اون بیر امام قوناغی،
عجبا جلالی وار امام رضانين.

* * *

چیخدیم رو پیه سینمادی شیشه،

اورادا ملک لر گزیر همیشه،

«بهرام» دنییر سیزده گشدين گپروشه،

عجب جلالی وار امام رضائين.

* * *

سوز تمام اولدو، بهرامشاه يولادوشوب گلمکده اولسون. هندوستان
شهر لرینین بیرینین حاكمی اولان حسین شاهین قیزی ماهی انوردن
انشیده ک. ماهی انور قصرین پنجره سیندن با خیردی کسی گپردو بیر
اوغلان شهره وارد اولدو. اوغلانی گپرجک اونا عاشق اولدو تز دایه سین
 يولاییب اوغلانی قصره دعوت ائله دی. بهرام شاه گپردو بیر قادرین اونا
یاخینلاشدی او قادرین دندی: سنی ماهی انور خانیم قصره دعوت ائله بیر.
بهرام شاه دایه ایله با هم گلدی ماهی انورین او تاغينا بهرام شاه ماهی
انوری گپره نده اونون قصدیندن خبردار اولوب گپره ک نه دندی:

ای خانیم دوشموشم غربت يوللارا،

بیر نشان و ترمته يول سنه قوریان.

در دینه ائله سین حق او زو چارا،

بیر نشان و ترمنه یول سنه قوریان.

* * *

آلدى جوابیندا ماهى انور:

جوان اوغلان نه دیار دان گلیرسن؟

گتیمز بو مکاندان یول سنه قوریان.

باخیشینان منیم جانیم آلیر سان،

گئتمز بو مکاندان سنه قوریان.

ا' . دوباره بهرام شاه:

بولبول کیمی آیریلمیشام گولومدن،

آیریلمیشام اولوسومدان ائلیمدن،

یولو گؤستر خبر بیلیم یولومدان،

بیر نشان و تر منه یول سنه قوریان.

آلدى جوابیندا ماهى انور:

نە گزیرسن جوان بئله دونیانى

خوش کتچیرەن يوخدو من تك دورانى،

الىمده دىر شاه بابامين فرماني،

گئتمز بو مکاندان یول سنه قوربان.

* * *

اوره کدن چکرم گنجه گوندوز آه،
یاراداندی بوتون درد لردن آگاه،
اوزآدیم «بهرام» دیر آتام بهمن شاه،
بیز نشان وثر منه یول سنه قوربان.

آلدى جوابیندا ماهى انور:

سحرین صویحونون دان اولدو زویام،
کؤگله ده بسله نمیش امليک قوزویام،
«ماهانور» حسین شاهین قیزی یام،
گئتمز بو مکاندان یول سنه قوربان.

سوژ تمام اولدو، ماهى انور دایه سینه دئدیکى بهرام شاهى آپار آتامين
قوناق او تاقلارینین بیزینده بوگنجهنى قاليسن، سحر گۇرەك نه اولور.
بهرام شاه گنجه نى حسین شاهین قصریندە قوناق قالدى. گنجهنىن بیز
یارىسى ماهى انور يوخودا گۇردوكى اوغا دئىيرلر بهرام شاهى بوشلا
گئتسىن اوونون اوزونون سئوگىسى وار، سئىن سئوگىن بهرام شاهين

قارداشی حیدر دیرکی تزلیک له دالینجا گلچک.

صبح اولدو، بهرام شاه ماهی انوردن رخصت آلب یولادوشدو.

بیرقده ریول گلیب گئردو یولون قیراغیندا بیر یوخسول قوجا کیشی

او توروب یامان ناراحت دیر. بهرام شاه سوروشدو آی عمی سنه نه اولوب

بئله ناراحت سن؟ قوجا دئدی: او غول یوخسوللوق منی بوگونه سالیب.

بهرام شاه دئدی: آخى یوخسوللوغون بوقده ناراحت چیلیغى

یوخدورکی. قوجا دئدی نیه وار قولاق آس:

یوخسول ایگیت هر مجلیسده خوار اولار،

آچیلماز یوخسولون دهانی دینه.

فردوسى اولسادا دانیشا بیلمز،

دریانک موج ووروب پر اولا سینه.

* * *

یوخسوللوغو گئرهن گئرويدور دامى،

یوخسولا گولرلر دونیادا هامى،

او خوپا شرايط گر اولا جامى،

یازاندا یازار الیفی شینه.

یو خسوللوق الیندن گئدیب کمالیم،
 داغیلیب باشیدان جاهی جلالیم،
 «یوسف» یشتیشه منیم اجلیم،
 قویماز کی چکیلم کؤلگه دن گونه.

سوْز تمام اولدو. بهرام شاه یوسف قوجایا بیر قدهر پول و تریب او نو
 سئویندیردی. يشه یولا روان اولوب گلیب چاتدی گول خندانین قصرینه
 گئردو قصرین کناریندا بیرنچه چادیر قوروبلار سوروشدوکی
 بوچادیرلاری نه اوچون بوردا داقوروبلار؟ بیر نفر دنديکي: بوچادیرلاری
 قوران شاهزاده لردیرکی گول خندانا عاشيق اولوبلا رقرار دير گول خندان
 صباح قصردهن ائشیگه چیخا هانسى چادیرین اوستونه گول آتسا او
 چادیردا اولان شاهزاده اونونلا توى ائيله يه، بهرام شاه بوسوْز و ائشیده تنه
 گئدیب بیر كهنه چادیر دا اوْزوآلیب گتیریب او بیری چادیرلارین يانیندا
 قوردو. شیرین شاهدا خبر آپازدیلارکی بیر نفر رعیت سنین قیزينا عاشيق
 اولوب شاهزاده لرین چادیرینین يانیندا چادیر چادیر قوروپ. شیرین شاه غضبه

گلیب قولو حبشی قولون چاغیریب دئدی: گشت اوکهنه چادریا اوت وور یانسین. حبشی قولو گلیب بهرام شاهین چادرینا او دورو راندا بهرام شاه حبشی قولون توتوب اونا بیر قدره پول و تریب، دئدی: منیم چادریبیم یاندیرما من گول خندانین دو غرو سشوگیسی یم گل بیر مكتوب یازیم اونو آپار و تر گول خندانا. بونلاری بورادا قویاق گول خندان دان اتشیده ک. گول خندانین آناسی دئدی: تیزیم گل بو شاهزاده لرین بیرینه گشت آرادان قیل وقال یغیشسین. چون گل خندان دا بهرام شاهی یوخودا گورموشدور او دورکی اونون انتظارین چکیردی آلدی گوزره ک آناسینا نه دئدی:

گشجه گوندوز حسرتینی چکرمه،
کؤنلوم بیر جاوانین انتظاریدیر.
نه قلبیم آچیلیر نه او زوم گولور،
یوخسامنیم قلبیم غم انباریدیر.

* * *

او زاقدادیر الیم یشتمز اليته،
بولبول اولوب قونانمادیم گولونه،
عاشق اولدوم صحبتینه دیلینه،

بازیق جانیم او نون جفا کاریدیر.

* * *

«گول خندان» قارا گلدی بوایللر،
 قالخاندا سونالار بولاندی گۆللر،
 سینهم اوستاده بسله دیگیم بو تللر،
 شاهزاده بهرامین يادیگاریدیر.

* * *

سۇز تمام اولدو، حبىشى قاپى دان گىردى بهرام شاهين مكتوبون گول
 خندانا وئردى. گل خندان او خودو گۈرددو بهرام شاه او نا بىلە يازىب.

يورغون - يورغون صحرالارى گزەرم،
 بىر گۈزەل چىكىرىپ مىن عذاب منه.
 دردله غىملە باغرىم باشىن ازەرم،
 چىركى فلك وئرىپ بىر حساب منه.

* * *

گىشىدىير اليىمنى كلى اختيار،

صبح و شام چکیرم من ده آهی زار،
 سنه قوربان اولوم گل خندان يار،
 گوندوز قرار يو خدور گنجه خواب منه.

* * *

سن منیم سلطانیم سن منیم خانیم،
 «بهرام» او دونا آلیشیر جانیم،
 آ Glamama سیز لاما گول خندانیم،
 بو تزلیکده گوئنده ر بیر جواب منه.

* * *

سوز تمام اولدو، گول خندان اعلان ائله دی کی صاباح گل جگم، هانسی
 چادیرا گول آتسام او ندا او لان شاهزاده یه گنده جگم. صاباح اولوب گول
 خندان گلیب بهرام شاهین چادیرینا گول آتدی. شاهزاده لر ایشی بشه
 گوره نده بیغیلیدیلار بیریشه کی بهرام شاهی اولدوره لر. گول خندان
 او ز قصرينه قاییداندان سونرا شاهزاده لر گنجه بهرام شاهین اوستونه
 تزکولدور بهرام شاه قیلینجین چکیب شاهزاده لرین هامیسین اولدورو،
 سونرا گلدی گول خندانین یانینا، گول خندان گوردو بهرام شاهین اوستو -

باشى قانلى دير سور و شدونه او لوب؟ جوابىندا آلدى بهرام شاه:

ياتمارام غفلتده او يمارام خوابا،
سحر بوايشلىرىن بير صداسى وار.
آرالىقدا اولدوشاه او غلانلارى،
ييلميرەم باشىمین نە سوداسى وار.

* * *

سحر او لار قوشون چىخار قالادان،
عرشە بلند او لار آھى نالادان،
حق او زو ساخلايسن بىزى بلادان،
هر كسىن كۈنلۈنده حق نداسى وار.

* * *

قوشونوم يوخ صفده دورا سلطانىم،
سنه قوربان او لىسون بوشىرىن جائىم،
آغلاما سىزلاما گل خندانىم،
«بهرامىن» على مرتضى سى وار.

سوْز تمام او لىدو، قوشون شاهزادە لرىن او لمە سىندىن خىردار او لوب.

تۈكۈلدۈ بھرام شاھىن استونە. بھرام شاه ايکى گون بونلارلا جىنگ ائىلە دى آخىر بھرام شاھا گوجلرى چاتمايىپ قوشۇن دالى قايتىدى. بىر عيار وارىدى آدینا آصف عىّار دىيەردىلر. دىدىكى: من بھرام شاھى تو تارام شيرين شاه دىدى: اگر او نو تو تسان سنه بؤيوک انعام وئەرىك.

آصف عيار بىر حىلە ايلە بھرام شاھا بېھوش دارو وئىرېب، هوشدان گىندىن سونرا قوللارين باغلايىب، گتىردى شاھىن يانىنا. سونرا دا گىندىب گول خندانى تو توب گتىريپ شيرين شاھا تحويل وئىردى شيرين شاه دستور وئىردى. بونلارين ايکى سىنده زندانا سالسىنلار. بونلار زنداندا قالسىن، ائشىدە ك بھرام شاھىن قارداشى حيدردىن.

حيدرە خېر گشتىدى كى قارداشى هندوستاندا زندانا دوشوب، دوروب هندوستاندا سارى يولادوشوب گلىپ ماھى انورىن قصرىنин يانىندا كىچىنده ماھى انور گۇردو كى بىر نفر گلىر ائلە بىل دى كى بھرام شاھىن اوزودور حيدر گۇردو قصرىن پىنچەرى سىنندەن ماھى انور باخىر دىدى: خانىم بويولدان نىچە مەت قاباق بھرام شاه آدیندا بىر جوان گلىپ كىچىمە يىپ جوايىندا آلدى ماھى انور گۇرە ك نە دىدى: او تور موشدون بىر قىصردىن باخىر دىم،

سن دئین او جوان توش اولدو.

نشان و تردیم گول خندانین شهرینی،
چوخ آغلا دی آلا گؤزلر ياش اولدو.

* * *

بیله نمه دیم او جوانین حالینی.
الله لال ائله سین رقیب دیلینی،
خبر آلدی شهر خوتان یولونو،
سویوندو گئیندی خرقه پوش اولدو.

* * *

«ماهی انور» در دینه ائت علاجی،
عشقیندن گزه رهم داغی یاما جی،
او منه قارداش دیر من اونا با جی
سنى گئر دوم بيرجه در دیم بشش اولدو.

سوز تمام اولدو، حیدر ماهی انوره عاشق اولوب، ماهی انوری ده
آلیب، هرایکیسی یولادوش دولر گل دیلر شیرین شاهین در بارینا. حیدر
میدانینا حریف ایسته دی نه قدهر پهلوان واریدی هامیسین یی خدی.

آخیردا شیرین شاه گئردو، داها بیر پهلوان قالمادی کی حیدر بیخماسین،
 دستور وئردی کی گشدين زنداندان بهرام شاهی بونون میدانينا گتيرين
 بهرام شاهی میدانا گتيرديلر حیدر بهرام شاهی گئرهنه قانی قاینادی
 آلدی گئرهک نه دئدی:

اوzacق متزL لری ياخين ائيله ييب،
 باش گؤتوروب بوميدانا گلميشم.
 قارداشيم بهرامى سالىپ يادىما،
 باش گؤتوروب بو ميدانا گلميشم.
 جوابيندا آلدی بهرام شاه:

گل سنه سؤيله ييم دلاور جاوان،
 عبىث يىره بو ميدانا گلىيسن.
 بهرام آتا سينين آدىنى سؤيله،
 عبىث بو ميدانا گلىيسن.

آلدی حيدر:
 بهمن شاه دير او بهرامين آتاسى،

گول چهره دیر او جوانین آناسی،

يالان دئیل بودور سوژون معناسی،

باش گۇتۇرۇپ بو ميدانا گلمىشم.

جوايىندا آلدى بهرام شاه:

بوسوْز ايله جىڭرىمى ياندىرىدىن،

كۈنلۈم اتوبىن چىراغىنى سۈندۈردىن،

عىجىب يىرده من فاغىرى دىندىرىين،

عېتى يىرە بو ميدانا گلىپىسن.

آلدى حىدر:

گىرك قىرام اللسى سىنى يوزۇنو،

آغلاڭ قويام دوشمانلارىن گۈزۇنو،

«حىدر» دئىير گۈرەم بهرام اوزۇنو،

باش گۇتۇرۇپ بوميدانا گلمىشم.

جوايىندا آلدى بهرام شاه:

يقىن بىل كى سوْز لرىمەدە دوغرويام،

مصرى قلينچ غلانيمدا سوولويام،

من «بەرامام» بهمن شاهين اوغلويام،

عېث يئرە بوميدانى گلىيسن.

سۇز تمام اولدو، ايکى قارداش بير بىرىن تانىيپ قول بويون اولدو لار.

قوشون بونلارين اوستونه حمله ائله دى ايکى قارداش قايدىيپ قوشونون

هامىسىن قىردىلار سونرا گول خندان لا ماھى انورى دە گۇتۇرۇب گىلدىلر

اوْزى شهرلىرى شىرازا بهمن شاه اونلارا قىرخ گون قىرخ گىچە توى توتدو.

سیدی و تئللى پرى نىن داستانى

اوستادلار داستانى اوستادنامه ايله باشلاييار لاز بىزدە بىر اوستادنامه

ايله باشلايايىب سونرا داستانا كىچك:

ياتىرد فاغير نالاسىنى،

قورخ سن هاراي داد اليىندن.

آختاران اوو بالاسىنى،

آل بوشلا صىّاد اليىندن.

آل اونو جلالد اليىندن،

* * *

آدام واركى آدى فاغير،

گۈزلېيندن گولله ياساغير،

يىيخىلاندا آدىن چاغير،

yardim اىت توت ياد اليىندن،

ها چىكسىن فرياد اليىندن.

* * *

ياخشىلىغىن صحبت اىدهن،

تیکه و تریب مئت ائدهن،
هر بیر ائوده غیبت ائدهن،
وای ساتقین آرواد اليندن،
وای بئله برباد اليندن.

* * *

«عبادی» چوخ وورما اوستون،
مختصرآ سؤیله راستین،
باش آشاغا سالان دوستون،
کیملر اوilar شاد اليندن،
وای بئله شیاد اليندن.

* * *

گلک مطلب اوستونه. اوستادین دئدیگینه گوره کشچمیش زامان تبریز
شهرینده خواجه نصیرآدلی بیر تاجیر یاشایر دی. خواجه نصیرین سیدی
آدادا بیر اوغلو واریدی. آناسی سیدینی مکتبه قویوب، مکتبی قورتاراندان
سونرا پهلوان یانینا گئونده رمیشدی. سیدی نین ایرمنی یاشی واریدی کی،
آناسی دونیادان کوچدو. سیدی نین دوستلاری هریاندان تؤکولوب گلدیلر

سیدى يه دئديلر: هئچ غم ائلهمه، آتان دونيادان كۈچسەدە بىز آرخاندا وارىق. بىلە ليكەلە بىر ايكلە سیدى نين آتادان قالما نەوار دولتى واريدى، يېئىب داغىتىدىلار. انلە كى سیدى نين الى بوشاقىخىدى. يولداشلارى بىر - بىر باشىندان چكىلدى. داها اونو حسابادا قويىمادىلار. سیدى درد اليىندىن بىلەدى نىليلە سىن حالى يامان پريشان اولدو. بىر گون آناسى دئى: اوغول نىيەبىلە پريشان سان سیدى دئى: آنا قولاق آس:

چوخدا منم دئىيب لاف ائتمە كۈنول،

حکومت صاحبى خانلار قوجالى.

آبى آتش خاكى باد دان ياراندىم،

و الله بالله شيرين جانلار قوجالى.

آناسى دئى: اوغول چوخدا ناراحت اولما! دونيا مالى ال چىركى دىر، يومازسان قالار يويارسان گىندهر. سیدى دئى: آنا بىر قولاق آس:

بسودنىادا طاماح سالما هر زادا،

اورەك سىررىن وئرمە هر يىتن يادا،

بىر ايگىيدكى يوخسول اولا دونيادا،

اونو گلىپ گىندهن دانلار قوجالى.

سیدی آلدى سۇزۇنۇن سونۇن:

پىتىم «سېدى» دېيەر ھىچ او زۇم گولمۇز،
كېمىسە اورە گىيمىن پاسىنى سىلىمۇز،
آدام واركى ياخشى - يامانى بىلىمۇز،
آدام وار هر زادى آنلار قوجالى.

سۇز تمام اولدو. سېدى انودن چىخىپ، باش آلدى، داغا سارى، داغدا اوقدەر آغلادى كى، هوشدان گىتتى. يىخىلىپ باشى داشادەيىپ «...»، بۇواخت سېدى نىن باشىنinin اوستە مردلىرىن مolasى حضرت ئە (ع) گلىپ آغزىنinin لعاينىدان ووروب، سېدى نىن باشى نىن ياراسىن ساھالىتى. سونرا سېدى يە بوتاۋىرېپ، بارماغان نىمىشاق ئىليلەيىپ بويوردو: اوغول هارانى گۇرۇرسىن؟ سېدى دىڭى: بىر قالا گۇرۇرمە قالانىن اىچىنده بىر قىز ايلەشىپ، مolasى دىڭى: او را قەرمان قالاسى دىر. او قىزدا رزم شاھىن قىزى تئلى پرى دىر. او نو سنه نشان وئرىدىكىم تكىن سنى دە اونا نشان وئرمىشىم. بويولدا چوخ چىتن لىك لرە دوشە جىكسىن، آنجاق آخردا مطلبىنە يىترىن. سېدى هوشاڭلىپ ائولرىنە گىلدى. آناسينا دىڭى: آنا منىم قاباقدا سفرىم وار، گىتمەللى يىم، آناسى دىڭى: اوغول

هاراڭىدىرسن؟ نىيە گىندىرسن؟ آلدى گۇرەك، سىدى آناسىپىنا نە جواب

وئردى:

آغالار آغاسى آغالار خاصى،
آنامولام منه بوتا وئرىيدى.
دولدولون صاحبى قىبر آغاسى،
آنامولام منه بوتا وئرىيدى.

آناسى دئى: اوغول اولمايا عاشق اولويisan، سىدى دئى: آنا پىر

قولاق آس:

سحرىن صبحونون دان اولدو زودور،
عاشىقلارين صحبتى دېر سۆزودور،
تىللى پرى رزم شاهىن قىزى دېر،
آنامولام منه بوتا وئرىيدى.

آناسى دئى: اوغول تىللى پرى هايانتا اولار؟ سىدى دئى: آنا قولاق

آسسان بىلرسن.

منيم مولام عاشىقلارين پىرى دېر،

قهرمان قالاسی یاریم یشی دیر،

او قالایا صاحب تئلی پری دیر،

آنامولام منه بوتا و تریلدی.

سوژ تمام اولدو. سیدی آناسیندان آیریلیپ، گلدى سازبند بیر فتح الله
واریدی، اوونون توکاتینا. اوندان بیر یاخشی ساز آلیپ، یول ائله‌دی،
صاحب الامر مسجدینین یانیندا بیر قهوه‌خانا واریدی اورا قهوه‌خانادا
گۇردو، بیر اوستاد عاشيق چالیپ او خویور، سیدی دئدی: اوستاد منیم
قا باقدا سفریم وار. تزه ساز آل میشام بیرین چالیپ او خویوم، باخین گۇرون
من او سفره بو سازلا گىنده بىلرەم؟ يوخسا ساز گۇئور مگە چىخاريم
يۇخدور؟ اوستاد عاشيق دئدی: چال، او خو، گۇئور، نىشجه چالیپ
او خویورسان؟ سیدی سازین باسیب سینه آلدی گۇرەك نە دئدی:

باشينا من دۇنوم گول او زلو اوستا،

غىنى مولام منه نظر ائدىيدىر.

او زو الين چكىپ منىم او زومە،

غىنى مولام منه نظر ائدىيدىر.

ائله بو واخت تبریز حاكمى نین قىزى مارال خانىم دايىه سىلە قهوه

خانانىن قاباگىندان كىچىردى. سىدى يە گۈزو دوشدو دايىاندى سىدى بىلە باخانادا گۇردو قەوهەخانانىن قاباگىnda بىر گۈزەل قىز دايىانىب اونا تماشا اتىلە يېر. بوراداسىدى آلدى گۈزەك نە دئدى:

او قىزى گۈرورسەن منه ياغى دىر،
بىر باخىشلا بىر قالانى داغىدەر،
ايندى موشكولومون يامان چاغى دىر،
غنى مولام منه نظر اىدىيدەر.

بىلە اولاندا اوستاد دايىيە دىللەندى: دايى دايىنماين قىزى دا گۇتۇر، گشت. دايى قىزى گۇتۇرۇپ، گىندىنە مارال خانىم دايىيە دئدى: دايى من گىنديرىم عمارته سن بورادا دايىان او جاوان عاشيق قەوهەدن چىخاندا گۇتۇرۇپ عمارته گتىرەرسن. دايى سىدى نى گۈزىلمك دە او لىسون سىدى آلدى سۈزۈنۈن سوتۇن:

يىتىم «سىدى» دردالىىندىن آغلادى،
سىتە سىنى چارلى چارپاز باغلادى،
آgam گلىب يارالارىم باغلادى،
غنى مولام منه نظر اىدىيدەر.

سوژ تمام اولدو. اوستاد عاشيق دئدی: اوغول سیدی یاخيشی
اوخويورسان بوسوژلريين هريانا گنده بيلرسن سيدی سازين گۇتوروب،
قەوه خانادان چىخاندا دايە تو توب آپاردى عمارته مارال خانىميمين يانينا.
مارال خانىم سيدی يە عاشق اولموشدور او دوركى آلدى گۇره ك نه دئدی:

باشينا دولانىم گول او زلواوغلان،
يارىم اولوب يىرىن بوردا سالاسان،
قويمارام گۈزومدن اولاسان كنار،
قبول ائديب گرك منى آلاسان.

سیدی دئدی: خانىم منىم او زومون ستوگىم وار. اولان بىلمىز قىز اصرار
ائىله يىب دئدی: قولاق آس:

سن منى ائىله دين درده گرفتار،
گۈزدن كنار اولاسان اوللام انتظار،
يىتىشسىن دادينا اول شاهى ابرار،
عشقىن درىاسينا گرك دالاسان.

سیدی دئدی: خانىم من كى، سنه دئديم: اولان بيرايىش دئىيل بىتلە

اولاندا آلدى مارال خانىم:

اينانماكى سىندن غىرین توتابام من،
 سەن اولماسان گىركە عۇمرۇ ساتاتام من،
 ايستەپەرمە مرادىياما چاتاتام من،
 «مارال» دئىيرە: گىركە يارىم اولاسان.

سۇز تمام اولدو. مارال خانىم نە قىدەر اصرار ائلەدى، سىيدى قبول ائلە مەدى. سىيدى يە دئىى: ايندى كى سەن منى آلميرسان، گىركە مندىن ارمغان قبول ائيلە يە سەن ايندى نە ايستەپەرسەن؟ دستور وئرىم، گىتسىنلىر. سىيدى مارال خانىمەن اصرارىن گۈۋەننە دئىى: مارال خانىم منىم قاباقدا سفرىيم وار اگر اولسا، منه قىلىنج، قالخان، زەرە بىرە بېر، آت وئرەسەن، مارال خانىم دستور وئردى سىيدى يە ايستە دىكلىرىن وئردىلىر. سىيدى مارال خانىمدان آيرىلىپ، يولادوشدو، گلىپ، چاتدى، قىرخ حرامىلىرىن ياتاغينا، گۈردو، بورادا تىكىلى دام داشوار، آنجاق اىچىننە بىر كىس يوخدور. چون يورغۇن ايدى، يىخىلىپ، ياتدى سەن دئىمە بورادا اوچ قىزوارىمىش، بو قىزلار قىرخ حرامىلىرىن يىشكىن بىشىرەردىلىر. بو قىزلار گىلدىلىر، گۈردىلىر، بېر پەلوا ئاتىپ، بېر بېرىنە دئىلىر: گلىن بوبەلوا ئىن

قول قىچىن باغلاياق، حرامى باشى گلنده، اوナ تحويل وئرك، انعام آلاق.
 بونلار سىدى يە ياخىنلاشاندا، سىدى نىن يوخوسونا مولاسى گلىپ،
 دئىدى: قالخ آيا توتدولار سنى. سىدى يوخودان آيىلىپ، قىلىنجىن
 گۇتوردو. گۇردو اوستونه اوچ قىز گلىپ. دئىدى: مندن نه اىستە يېر سىز؟
 قىزلار دئىيلر: بىزيم سىلە ايشيمىز يوخدور. سىدى دئىدى: من هر زادى
 بىلەم، سىز اىستە يېر دىر: منى توتابىز. قىزلار داندىيلار، دئىيلر: اگر سن
 هر زادى بىلسىن بىزيم نىتەمىزدىن، كىچمىشىمىزدىن خبر وئر. سىدى سازىن
 باسىب، سىنه سىنه آلدى گۇرەك نه دئىدى:

جانىم قىزلار بىر عرضيم وار ائىلە يىم،
 سىزىن ايشلىرىزىدە حىلە وار حىلە.
 خنجر آليم قارا باغرىم تىشىلە يىم،
 سىزىن ايشلىرىزىدە حىلە وار حىلە.

آراداکى قىز دئىدى: عاشق منىم كىچمىشىدىن خبر وئر، سىدى دئىدى:
 قولاق آس:

آرادا حالىمە غوغى سالمازدى،
 خستە دوشوب غم غصە يە دالمازدى،

پازيق همسايدا بيرزاد قالمازدى،

سيزين ايشلر يزده حيله واردى.

قىز گۇردو عاشيق بونون آدیندا بىلىر چون حليمە چوخ حليمە گر ايدى.

بيرايشى ائله گۇرەردى كى داوا دوشمزدى. اوْزودە اوغر والدۇغۇنا گۇرە،

سېدى بوسۇزلرى دىدى.

اوچون جوقىز دىدى: عاشيق بىزايىكى قىزىندا آدین دئە گۇرە ك بىلىرسن؟

آلدى سېدى:

پريزادا «سېدى» نين سۇزۇوار،

اورە يىيندە مىن آتش لى كۈزۈوار،

گول بادامىن ايسىسى وار دوزو وار،

سيزىن ايشلر يزده حيله وار حيله.

سۇز تمام اولدو. پريزاد سوروشدو: عاشيق هارا گىشىدىرسن؟ سېدى

دىدى: من قىرمان قالاسىندا رزم شاهين قىزى تئللى پرىنى آختارىرام.

قىز لار تئللى پرى نين آدین اشىدەندە قورخولارىندا دىزلىرى تىتىرەدى

پريزاد دىدى: عاشيق بىز اونون قالاسىن گىندهن يولى گۇستەرەرىك. اما

ياخينا گىندەنمه رىك. سېدى دىدى: سىز قالانى منه گۇستەرىن من اوْزوم

گىنده رەم. سىدى يە قالانى گۇستىرىپ، قىزلار قايتىدىلار. سىدى قالا يَا وارداولىدۇ. گۇردو چار حوضون قىراغىندا تئللى پرى ياتىيىدى آلدى گۇرەك اونونشىجە او يادىر:

اويان داهى خوابى غىمدەن،

گلن سىنин عاشيقىندىر.

ئىيە آيرىلەمىسان جمع دەن،

گلن سىنин عاشيقىندىر.

چون قىز اوقالادا تك قالاردى. او دوركى سىدى بۇ سۇزو دئىدى سىدى آلدى دوباره:

گوموش تك پارلايسىر اوزو،

شىرىن شىكر شىرىن سۇزو،

پرى دزم شاھين قىزى،

گلن سىنин عاشيقىندىر.

«سىدى» دئىير: يارى گۇردو،

نازلى وفادارى گۇردو،

هم دولتی واری گوردو،

گلن سـنـین عـاشـيقـنـدـیـرـ.

سوژ تمام اولدو. تللی پری یو خودان آییلدی. گوردو باشینین اوسته سیدی دایانیب، دئدی سیدی سنی منه یو خودا گؤستریبلر. اما سن ایسته سن منی آلاسان، آرادا منیم شرطیم وار. او دابودورکی، هر کس ایسته سه منی آلاگرک گوله شیب، منی بیخا. اگر من او نو ییخسام باشین کسره م. ولی سنه ارزش قائل اولا رام، اگر سنی ییخسام گلديگین یولدان قاییدیب، گشده رسن. سیدی له تللی پری بیر ایله گوله شیب، نهايت سیدی تللی پری نی ییخیر. تللی پری سیدی یه دئییر: سیدی منیم بیر سمند آتیم وار. اگر اونتو توب مینه بیلسن، اوندا بیلره م کی، دوغرودان تای سیز، پهلوان سان. اوستاد دئییر: تللی پری نین سمند آتی بیر آتی دیر کی، یانینا گشده نین آغیز آتیب کله سینین قاپاغین گؤتوره ردی. سیدی گلیب، آتین یانینا، آت ایسته دی، آغزین سیدی نین باشینا آتا، سیدی ال آتیب آتین بوغازینا، آتیلدی آتین بثینه. تللی پری دئدی: سیدی قالادا بیززاد یو خدور گشت شکار ائیله، گتیر بشه ک. سیدی سمند آتی سوروب، داغا گشتدی بیر، شکار گوزروب، او خو کامانا قویوب ایسته دی، آتا تللی پری

گۇزۇنون، اۇنونە گىلدى. سیدى او خۇ آتامادى او گۇن بوايش نېچە كرە تکرار اولدو. نهايت آخشام اولدو. سیدى ناراخت ائوه قايتىدى. تئللى پری نى گۇروب آلدى گۇرەك نە دىنى:

آخشام اوستو چۈل صحرادان گىلنده،
چىخدى قاباغىما يار شىرىن - شىرىن.
خسته اولوب قالاسىندا قالايدىم،
وئەيدى سىنه دن بار شىرىن - شىرىن.

* * *

او گۇرونن خانمانىم او لايدى،
يارا قوربان شىرىن جانىم او لايدى،
يار سىنه سى زمىستانىم او لايدى،
يا غايىدى او ستومه قار شىرىن - شىرىن.

سیدى آلدى سۇزۇنون سۇنون:

قىيزىل حىمايلى آسىب بسوينونا،
دونيا غەم غەصەسى گلمز عىينىنە،
«سیدى» يىم گىرەم يارىن قويىنونا،

وئرەيدى قويتوندان نار شيرين - شيرين.

سۆز تمام اولدو. تئللى پرى دئدى سیدى سن بوسۇزىلدەن اول گىركىندىب، كېيىنەمۇزى كىسىدەرە سن اوندان سونرا قالا يايى گلە سن سیدى قىزدان عالىم يشى سوروشوب قىز شامى گؤستردى. سیدى گىچە اىلە يولادوشوب صىبح گلېپ چاتدى شاما. عالىم لرىن يشىرين سوروشادو بىر مسجد گؤستردىلەر. سیدى آتىلا مسجىدە وارد اولاندا، مسجىدىن حىياتىندا اوج عالم اوتۇرمۇشادو سیدى نىن آتىلا مسجد گىرمه سىنە دىللەندىلەر.

سیدى آلدە گۈرەگ نە دئدى:

عالىم اولان معلوم انىيلر گۈزۈندەن،
شرطى پىغمېرى سىزىن اىستەرەم.
علمىن آىه سىنەن كلام او زۇندەن،
شرطى پىغمېرى سىزىن اىستەرەم.

* * *

قاپىزاڭلىميشم بىر نياز اىلە،
با غىشلايىن منى چو خو آز اىلە،

سىز قرآن اوزوپىلە مندە ساز اىلە،

شرطى پىغمېرى سىزىدەن اىستەرەم.

* * *

غريب منم غرييليكده قالمىشام،

اوخويوبان هر دىللرى بىلمىشىم،

«سیدى» منم سىزى دئىيب گلمىشىم،

شرطى پىغمېرى سىزىدەن اىستەرەم.

* * *

سوڭ تمام اولىدۇ. عالملىرى سيدى لە تئللى پرى نىن كېيىنин كىسىدەلەر.

سیدى قايىتلى قالا يىا. تئللى پرى دئىدى: سیدى گشت داغلاردان شكار

ائىلە گتىر. سیدى دئىدى: خانىم شكارا ئىدەنمىرەم اىستەييرەم كى اووو

وورام سن گلېپ گۈزۈمۇن قاباغىندا دورورسان تئللى پرى قىچى اىلە

ساچىنин اوجوندان كسىب وئردى سیدى يە دئىدى: بونو قوى جىيىنە

داهاشكار ئىدەندە من گۈزۈنون قاباغىندا گلمەرمەم اما بوتوكىن چوخ هادىر

اول، آماندى ايتىرمە. سیدى توکو آلېپ جىيىنە قويىدە گشتىدى داغلارا

سارى داغدا بىر اوو گۇرۇب دوشدو دالىنا اوو قاچىب اۇزۇن سالدى

چایا. سیدی آتینان چای دان کشچنده آتین آیاغی گندیب سیدی آتدان
ییخیلدی چایا جیبیندن تللی پری نین توکو دوشوب چایا سواپاردی. اما
سیدی نین خبری اولمادی. سیدی چای دان چیخیب باخدی گوردو تللی
پری نین توکو جیبینده یو خدور. ناراحت گلدي قالایا. تللی پری گوردو
سیدی ناراحت دیر دئدی: سیدی نه اولوب سیدی جریانی تللی پری یه
آلدی گوره ک نشجه دئدی:

باشينا دولانیم گول اوزلو خانیم،
وئردیگین تلل غرق اولوب دور عمانا،
سنہ قوربان اولسون بو شیرین جانیم،
وئردیگین تلل غرق اولوب دور عمانا.

* * *

بو نشجه قضا دیر بو نشجه ایشدی،
او د تو توبان جسم و جانیم آلیشدی،
گندر اولسا ایندی شاما یشتیشدی،
وئردیگین تلل غرق اولوب دور عمانا.

سېدى آلدى سۇرۇنۇن سۇنۇن:

«سېدى» مىم اىگىدلەرن شىستىنلە،

آت اويناتدىن قىلىنج توتدون دىستىنلە،

شامىن كىنارىندا نەھرىن اوستۇنلە،

وئرىدىگىن تىل غرق اولويدور عەمانا.

سۇز تمام اولدو. سېدى گۇردو تىلى پرى باشلايىب، حزىن - حزىن

آغلاپىر دىدى: خانىم بىر توکون نە قىدەر ارزشى واركى سەن بوقىدەر

ناراحت اولوب آغلاپىرسان تىلى پرى گۇردو سېدى ايشى

باشادوشمه يىب دىدى: سېدى او تىل کى دوشوب اوچايانا او چاي شامىن

حاكمى حسن پاشائىن عمارتىندىن كىچىر او تىل گىنديب عمارتىن كىچىنلە

تو توب حسن پاشايىا وئەجىكلەر. حسن پاشا ائلە بىلە جىك دىير كى من

او توکو اونا ائلچى گوندەرمىشىم او دوركى بورا قوشۇن گۈندەرەجىكدىر

سېدى دىدى: خانىم ناراحت اولما من گىنديب او تىلى تاپارام سېدى

قايدىب گىلدىگى يولو آختاردى توکو تاپانمايىب بىرداشىن اوستە

او توروب آلدى گۈرەك آغاسى لا اوژ دردىن نىچە بۇلۇشدوردو:

آى آغالار بىر سورانى كىس گۇردوم،

گزه ر غیب ائویندہ مرتضی علی،
 موشکولده قالانین یئتر دادینا،
 گزه ر غیب ائویندہ مرتضی علی.

* * *

اون بیر اولادی دیر اونون صفاسی،
 نورلا دولوب اونون نورلو عباسی،
 مغربیدن مشرقه دوشوب صداسی،
 گزه ر غیب ائویندہ مرتضی علی.

* * *

نورو نا دئدیگیم نوری شرف دی،
 مادینه دئدیگیم همان طرف دی،
 «سیدی» دئیر: منیم آقام عرب دی،
 گزه ر غیب ائویندہ مرتضی علی.

* * *

سوژ تمام اولدو. ائشیده ک حسن پاشادان. تئلی پری نین توکون چای
 دان تاپیب گتیریب حسن پاشایا وئردیلر حسن پاشا وزیرین بؤیوک

اوغلونا بير قوشون قوشوب تئللى پرى نين قالاسينا گۈندەردى. سىدى
 قايىداندا گۈردو قالانى قوشون آرايا آلب قىلىنجىن چكىب اول وزىرىن
 اوغلون اۇلدوردو سونرا قوشونون يارىسىندان چوخون اۇلدوروب
 قوشونون قالانى دا اوز قويido قاچماغا خبر چاتىپ حسن پاشانىن
 قولاغينا بودفعه حسن پاشا وزىرىن كىچىك اوغلونا بير قوشون وئرىپ
 قالايا گۈندەردى سىدى قالادايا تمىشىدى تئللى پرى گۈردو قوشون گلىر
 سىدىنى قىيىب اوياتىمادى اۇزوتىكجە قوشونا هجوم چكىب قوشونو
 بوتون قىردى سىدى يوخودان آيىلىپ گۈردو تئللى پرى بوتون قوشونو
 قىرىپ بوخېر گىنلىپ حسن پاشانىن قولاغينا چاتىدى وزىردن تابىر
 اىستەدى وزىر دئى: قوربان من ائله بىرايش گۈرەرم كى سىدى لە
 پرىنى توتوب سىزە تحويل وئەرەرم وزىر گلىپ بىرقارى تاپدى جريانى
 قارى يا صحبت ائلهدى قارى دئى: منى آپارىن او قالانىن قاپىسىندا
 قويون سونرا او زاقدان كىشىك قوى نە واخت قالانىن دامىندا او ديانسا
 اوندا بىلىن كى سىدى لە تئللى پرىنى توتوب قوللارين باغلامىشام بلى
 قارىنى گتىرىپ قالانىن قاپىسىندا قويدىلار سىدى شكاردان گلنده گۈردو
 قاپى دا بىر قارى او توروب دئى: قارى بورادا نە گزيرى سن قارى دئى:

آی بالا کچوچ گندیب من قالمیشام منی اثوینه قوناق آپار. سیدی قاری
 نی اثوہ گتیردی تللی پری قاری نی اتشیگه سالدی سیدی دئدی: اوقاری
 یازیقدی اوونونتیه اتشیگه سالیبسان؟ تللی پری دئدی: سیدی او خطاکار
 بیر آدام دیر او بیرگون بیزی بیر بیریمیزدن آیری سالار، قوى چیخسین
 گشتیں. سیدی پری نین سؤزونه با خماییب قاری نی اثوہ گتیردی. پری
 آجیغیندان خسته لندی قاری تئز گندیب یشمک بیشیردی سیدی یه دئدی:
 سیدی پری سوروشسابو بیشمیشی کیم بیشیریب دئینن اوژوم
 بیشیر میشم یوخسا یشمز سن دئمه قاری خۇرەیین ایچینه بیھوش دارو
 تۈكموشدور سیدی خۇرەیی گتیریب ایسته دی تللی پری لە یشین پری
 سوروشدو بونو کیم بیشیریب سیدی دئدی: اوژوم سیدی لە پری خانیم
 خۇرەیی یشیب ایکیسى دە هوشدان گشتىدی. قاری تئز بونلارین قول قیچىن
 با غلاییب تللی پری نین دوداقلارينا اوقدەر ووردوکى يارا اولدو سونرا
 داما چیخیب اود ياندیردی كشیشکلر او دوغۇزوب وزیره خبر آپاردىلار
 وزیر قوشون گۇئۇرۇب گلدی قالا يا. سیدی آیىلدى گۇردو قول قیچى
 با غلى دير. وزیر دستور وئردی سیدی نی اوقدەر ووردولار آخرى اولدو
 بیلیپ بیر قويو وارىدی اورا آتدىلار تللی پری نىدە بىرده سمند آتسى

حسن پاشانين حضورونا گتىردىلر اما پرى خانىم آيىلىپ آلدى گۇرەك

سېدى نين اوْلمە سېنە نەدئى:

داغلار آغ گئىنىسىن درىالار قارا،

من آغلايم بوجاوانا واى دئىيم.

آغلايا - آغلايا دئىين بىچارا،

من آغلايم بوجاوانا واى دئىيم.

* * *

بىزه ظولم ائيلەدى او بىشىمان قارى،

آرتىدى اورە گىيمىن آھى غبارى،

اولدوردوز بىن گلىن دفن ائدىن بارى،

من آغلايم بوجاواناواى دئىيم.

* * *

من «پرى» يم بىر يىشل اسىدى ائلىمە،

سېدى گىتىدى بو دياردا اوْلومە،

او قانلى كۈينگىن وئرين الىمە،

من آغلايم بوجاوانا واى دىشىم.

* * *

سۇز تمام اولدو. سىمند آتى نىشچە نىفرىن توسطى اىلە طۇيىلە يە
ساالدىلار. قورخودان يېمىن سوپۇن طۇيىلەنин باجاسىندان وىرىدىپىلر
حسن پاشا هەريانا اعلان ئىللەدى كى ھەركس سىمند آتى توپ رام اىلە سە
اونا انعام وىرىلىھەجك، دىئەللى يىم كى وزىرىن
اوغلانلارينىن اۇلۇمونە گۇۋە تئللى پری لە حسن پاشانىن توپۇن قىرخ
گون گىڭرى يە آتدىلار.

ايىندى ائشىدە ك سىيدى دن. سىيدى اوْلمە مىشدى ھەلە جانى وارىدى
قۇيۇنون تكىننە هوشا گلېب گۇردو ھە يىش قارانلىقدى آلدى گورە ك
مولاسىن نىشچە دادىنا چاغىردى:

ازل چاغىر رام مۇلانى،
دىلىم مولا - مولا دئىھە.
ايکىنچى رسول اللەنى،
دىلىم مولا - مولا دئىھە.

* * *

سن ايدىن آصلاح دونوندا،

گۇرسىندىن معراج يولوندا،

ذوالفقار دورماز قىيىندا،

ديليم مولا - مولا دئىر،

* * *

اخورام سورة ياسين،

آلانسان خىير قالاسين،

چاغىر «سېدى» نين آغاسىن،

ديليم مولا - مولا دئىر.

* * *

سۇز تمام اولدو. قويونون تكىنه بىرايشيق دوشدو. سېدى نين مولاسى

گلېب سېدى نين يارالارين سا غالدىپ، قويودان نجات وئردى. سېدى

دوروب يول ائلهدى شاما. شامدا حسن پاشانين اعلانىن اتشىدېپ گلدى

حسن پاشانين حضورونا دىنى: من او سمند آتى رام ائيلەرم. سېدىنى

گتىريپ طؤيلە يە سالدىلار سمند آتايستەدى سېدى نين باشىنinin قاپاغىن

گۇئىتۈرە، سىسينىن تانىدى دايىاندى سېدى سمند آتى طؤيلەدن،

چیخارتدى حسن پاشا بىلە گۇرەندە سوپىندى سىدى دئىدى: حسن پاشا
 اگر بواتا يېر وئرە سىزمنە دە قىلىنج قالخان قالخىب گۈيدن دورنا تو توب
 گتىرە رەم حسن پاشا اينانىب دستور وئردى: سىدى اىستەنيلرى وئرىستانلىرى
 سىدى قىلىنج قالخانى آلىب يېرى آتىن بىلەن قويوب سەمند آتى مىندى
 بواخت وزير سىدىنى تانىدى حسن پاشا دئىدى: قوربان بوسىدى دىر
 سىدى آلدى گۇرەك بورادانه دئىدى:

آللاھى چاغىرېب گىردىم ميدانا،
 ظولمكارىن بويىنو او زولسون گرک.
 حىى دانىب حقە پىرده چىكەنин،
 انسى بىنۇورەدن قازىلىسىن گرک.

* * *

وزير او ز بە او ز ياراسىنى با غلاسىن،
 ايگىت گرک دلى چاي تك چاغلاسىن،
 قارى او ز او ز ايشىنە آغلاسىن.
 حقىقت اعلانى يازىلىسىن گرک.

* * *

بوتون شاهين، وزيرين، قارىنىن بدنلىرى تىترەتمە يە دوشدو سىدى

آلدى سۇزۇنۇن سۇنۇن:

«سىدى» نى سالما اولماز آزارا،

سېيراغىبىلار ناكام گىتىسىن مازارا.

شاهين خزانەسىن چكىن بازارا،

يوردو هم يوواسى پوزولسون گىرك.

سۇز تمام اولدو. سىدى شاهى وزىرى قارى نى بوتون نە قوشۇن

وارىدى هامىسىن قىرىپ گىندىب زىداندان تئللى پرىنىدە. آزاد ائىلەيىب

گىلدىلر قەرمان قالاسينا هرنە احتىاج ايدى گۇئىتۈرۈب گىلدىلر تۈرىز شەھرىنە

عۇمۇرلىرىنین سۇنۇناجان او شەرده قالدىلار.

فغفور شاه ايله پري خانيمين داستاني

اوستادلار داستانى اوستاد نامه ايله باشلاييار، بيزدە بير اوستاد نامه ايله

باشلاييب، داستانا ناكنچىك:

يازدىغىيم سۆزلىرى او خويوب اىنان،

بودونيادا هر يولداشا اىنانما.

سانجىبىن يىئمە دوزون چۈرەيىن،

زامان گلسە وورار باشا اىنانما.

* * *

تىكە دوستو يامان گوندە دايىنماز،

غافل اولان او يانماز كى او يانماز،

دوست دوستو گۈرەندە قلبى بولانماز،

ارباب ايله قىزىل باشا اىنانما.

* * *

«قىشم» بى ايسلرىن هامىسىن گۈرۈپ،

دوستو سىچىپ او نادوز ايلقارو ئىرىپ،

چوخ انسانلار منىم او زومە دورۇپ،

هر قوهوما هر یولداشا اینانما

* * *

گلک مطلب اوستونه. کنچمیش زامان اصفهاندا شاه عباس قول زیره ک
آدیندا بیر قاصد داغستاندان خبر گتیردی کی داغستانین حاکمی حسین
شاه اوژلوب و او محل حاکم سیز قالیب. شاه عباس قول زیره ک دن
سوروشدوکی حسین شاهین اوغلو وارمی قول زیره ک دئدی: بلی قوربان
فغفور آدیندا اون دؤرد یاشیندا ابیر اوغلو وار شاه عباس فغفورون
 DAGستانا حاکم لیک سندین یازیب مؤهورله ییب قول زیره که وئردى
 دئدی: بوساعاتدان فغفوری داغستانین حاکمی سئچدیم قول زیره ک شاه
 عباسین حؤکمون گتیریب داغستانا و فغفورا وئردى اوگوندن فغفور شاه
 داغستانین حاکمی اولدو.

بییرگنجه فغفور شاهین یوخسو نامر دلرین مولا سی (ع) گلیب
 بوتاوئریب، احمد خانین قیزی پری خانیمی اونا گؤستریب، دئدی:
 اوغلول سنى ده اونا گؤرستمیشم زحمت چکیب معشووقونا چاتارسان
 فغفور شاه یوخودان آیلیب گئردو هاوایشیقلانیب آناسی فغفورون یانینا
 گلیب گئردو فغفورون حالی اوژوندە دئییل سوروشد و آی بالاسته نه

اولوب نئیه پریشان سان فغفور شاه دئدی: آنامن بیر سفره گتتمه‌لی بیم
 آناسی دئدی آی بالا آخى هارایا گندیرسن فغفور شاه دئدی: آنا بیر
 قولاق آس.

باشینا دولانیم گول اوزلو آنا،
 مجنون اولوب بیابانا گندیره‌م.
 آیشیب او دونا بریان اولموشام،
 او دالیبان یانا- یانا گندیره‌م.

آناسی دئدی: آی بالا اگر عاشق اولویسان کیمی دئیرسن اونو آلیم
 فغفور شاه دئدی آنا بیر قولاق آس:

یاندیریب جسمیمی عشقینین اودو،
 چوخ اولوب قوهومو چوخ اولوب یادی،
 احمد خان قیزی دیر پری دیر آدی،
 آدی یو خدور بیمکانا گندیره‌م.

* * *

باغبان اولسە با غدا سولار تئز گولو،
 «فغفورام» غربته سالیرام یولو،

اوستومده دير يارادانين بير الى،

قصد ائيله ييب شيرين جانا گئديره.

* * *

سو ز تمام او لدو، آناسى چوخ اصرار ائله دى گئردو غفور شاه ديانان
دئيل او ردوركى، غفور شاها رخصت و ثريب، يولاسالدى، غفور شاه
يولادوشن آلدى گئرەك قول زيرەك نه دئىد:

بولبول او چدو با غلار قالدى،

باغچا باري ياخشى ساخلا.

آنام با جيم آغلار قالدى،

انتظارى ياخشى ساخلا.

* * *

قارا گلوب منيم بختيم،

تىز سالىندى منيم رختيم،

سيزىن او لسون تاجى تختيم،

دولت وارى ياخشى ساخلا.

* * *

«فغفورام» چكديم ظولومو،

خورياد درمه سين گولومو،

ايکى ايل گؤزله يسولومو،

چمن زاري ياخشى ساخلا.

* * *

سۈز تمام الدو فغفور شاه قول زيرە كە دئىدئى ايکى ايل گؤزله گلمەسم
داليمجا گل فغفور شاه يولادوشوب اوچ آى آت بىلىنده ما حللارى گزىب
پرينى تاپانمادى بىرگون فغفور شاه گلېب ماراغا شەھrinە بىر بولاغىن
باشىندا ياتىب، يوخودا گشتىدى سن دئىمە پري خانيم كىنىز لرىن
گۇبوروب، گلېب او بولاغىن كنارىندا چادر قورموشدور پىرى خانىمین
كىنىزى آغچاقىز گلېب بولاغدان سو آپاراندا فغفور شاھا گۈزۈدۈشىو
آلدى گۇرەك نە دئىدئى:

خوابى غىمەدە ياتان اوغلان،

سۈيەلە گۈرۈم هارالى سان.

دوز سۈزۈنۈ ائىلە بىيان،

هانسى داغىن مارالىسان؟

فغفور شاه اويانيب آلدى گئره ک جوايندane دئدى:

قولاق وئر سؤيله ييم سنه،

مجنونام دوشموشم چۈلە،

لىلى نين فراغيندا يام.

آغجا قىز بىلدىكى بو پري خانيم سۇگى سى دير چون پري خانيم
قا باقدان كىنيز لرىنه دئمىشدىرىكى حسین شاھين اوغلو شاه منىم دالىمجا

گلچك گئره ک فغفور شاھدان نه سوروشدو:

اىلە بىل سىنه داغلى سان،

هجراندان قولو باغانلى سان،

دئنى گئوروم كىيمين اوغلو سان،

اووسونچوتک مار آليسان.

جوايندا آلدى گئره ک فغفور شاه نه دئدى:

ازىزدن قولو باغانلى يام،

لاله تك سىنه داغلى يام،

من حسین شاھين اوغلو يام،

ايىندى غم آياغىندايام.

آغجا قىز آلدى سۆزۈنۈن سون بىندىن:

«آغجا» سۆزۈن ائديب تمام،

كمك - ينه گلسىن امام،

آجييسان گل ميل اىت طعام،

بوردادىرى چارا ليسان.

جوايىندا آلدى فغفورشاه:

من «فغفورام» سنه قوربان،

بىلە گلدى حقدان فرمان،

كمك اولسون صاحب زامان،

حقىقت بىوداغىندايام،

سۇز تام اولدو. آغجا قىز بولاقدان سو گؤئتوروب، گلدى پرى

خانيمين يانينا. پرى خانيم دئدى نىئىه يوباندىن؟ آغجا قىز دئدى: خانيم

سنى موشتولوقلا مالى يام، پرى خانيم دئدى نه اولوب؟ آغجا قىز دئدى

قولاق آس:

باشينا دولانىيم پرى،

یارین گئردوm بولاق اوسته.

سن سن گؤزللرین سری،

یارین گئردوm بولاق اوسته.

* * *

گونش دن بیرنور آلمیشدی،

حقیقتدن زور آلمیشدی،

پولا باخیب قارالمیشدی،

یارین گئردوm بولاق اوسته.

* * *

پولا باخان نازلی یاردي،

او چکدیگی آهی زاردي،

بولاق اوسته انتظاردي،

یارین گئردوm بولاق اوسته.

* * *

سوژ تمام اولدو. پری خانیم قیز لاری گئتوروب، بولاغاساری گلدی،

غفور شاه گئردو آختاردینی قیز باشیندا بیر دسته قیزینان بولاغاساری

گلیر، آلدی گئوره ک نه دئدی:

سالانا گلن سلاطین،

سیز دئین همیشه نازینان گلسین

دوره سینده گزسین حوری زاده‌لر،

گلنده هشی گولر او زونن گلسین

* * *

یاشیل باشلار بولاق اوسته دوزوله،

الا گؤزلر خمارلانا سوزوله،

کهليک کيمى صف - صف اولوب سزيله،

دره ابله گئتمه سین دوزونن گلسین ،

* * *

یولو بودور بولاق تکى چاغلایام،

سینه م اوستو دویسونلوييم داغلى يام،

آديم «فغفور» حسین شاهين او غلو يام،

سشوگى ليم باشيندا قيزينان گلسین

* * *

سۈز تمام اولدو. قىزلار گۈل درمگە باشلادىلار. پرى خانم لا فغفور شاه صحبتە مشغۇل اولدولار. پرى خانيم دىئى دەنەم ئاتامىن بؤيوى سورو سووار او ناگىندىم دئىيىم كى بىر ياخشى چوبان تاپمىشام سىنى نشان وئرىيم گلىپ سىنى چوبان آپارسىن فغفور شاه قبول ائيلەدى. پرى خانيم قىزلارلا بىرگە گلىپ، احمد خانىن يائىينا دىئى:

آتا فلان بولاغىن باشىندا بىر اوغلان ياتىب دئىيركى گلمىشىم چوبان اولام احمد خان گلىپ فغفور شاهى تاپىر گۇرور بو اوغلان چوخ گۇيچك بىر اوغلان دير اۇزاۋۇزونە دئىير انصاف دىنيل بۇ قوييون او تارسىن بونو چوبانلار باشچى سىچىپ خان چوبان ائدە جىڭم بلى فغفور شاه او گوندن خان چوبان پالتارىن گىشىپ خان چوبان اولور گىشىر. يايلاقدا احمد خانىن سورولرىنه باش چىكمىگە بىرايل بوردا قالىر. بىرگون پرى خانيم قىزلارى دا گۇئىتۈرۈر گلىر، يايلاغا گول نگار آددا بىر كىنiz قاباقدان قاچىپ فغفور شاه گۇرەك پرى خانيمىن گلمەيىن نىتجە خبر وئرىير:

سە دئىيىم گۈزەل اوغلان،

موشتولوق وئر يارىن گلىر.

سېر سۇزومو ائديم اعلان،

موشتولوق وئر يارين گلير.

* * *

اوردك تك عشوه نازينان،

اليمنده جوره سازينان،

او قيرخ اينجه بئل قيزينان،

موشتولوق وئر يارين گلير.

* * *

آچيلان بير قيزيل گولدو،

اوتوشن شيدا بولبولدو،

«گول نگان» خانيما قولدو،

موشتولوق وئر يارين گلير.

* * *

سوز تمام اولدو خان چوبان سازين گۇتۇروب گۇرەك پرى خانيمى

ئىچە قارشىلايىر:

ازل بىھار ياز آيلارى گلنده،

اوجاداغدا بير قوناغىم اولايدىن.

آچ——يلاندا الوان - الوان لالهـلـرـ،

گوله بـنـزـهـرـ گـوـلـ يـانـاغـيمـ اوـلاـيـدـينـ.

* * *

بـيرـ چـكـهـ ايـدـيمـ نـازـلـيـ يـارـينـ لـذـتـيـنـ،

بـيرـ گـوـرـهـ ايـدـيمـ گـوـلـ جـمـالـيـنـ عـشـرـتـيـنـ،

كاـشـ دـادـايـدـيمـ عـيشـىـ عـشـرـتـ شـربـتـيـنـ،

گـؤـىـ چـمـنـلـىـ باـغـچـاـ باـغـيمـ اوـلاـيـدـينـ.

* * *

ئـۇـزـ تـامـ اوـلـدـوـ. پـرـىـ خـانـيـمـ گـيـلـ بـيرـ نـشـچـهـ گـونـ بـورـداـ قـونـاقـ قـالـانـدانـ

سوـنـراـ قـايـيـتـدـيـلـارـ يـولـداـ قولـ زـيرـهـ كـ بـونـلـارـينـ قـابـاغـيـنـاـ گـلدـيـ قولـ زـيرـهـ كـ

دـئـدـىـ خـانـيـمـ منـ آـغاـمـىـ اـيـتـيرـمـيـشـ آـخـتـارـا~ آـخـتـارـا~ گـلـيـبـ بـورـانـىـ تـاـپـمـيـشـامـ

سيـزـ گـوـرـمـهـ يـيـسـيـزـ؟ پـرـىـ خـانـيـمـ دـئـدـىـ: آـغاـكـيمـدـيرـ؟ آـلدـىـ قولـ زـيرـهـ كـ:

باـشـيزـداـ دـولـانـيمـ آـيـ گـلنـ قـيـزـلـارـ،

سيـزـ آـلـلاـهـ آـغاـمـدانـ خـبـرـ سـوـيـلـهـ يـيـنـ.

سوـموـيوـمـ اـيـچـيـنـدـهـ اـيـلىـگـيمـ سـيـزـلـارـ،

سيـزـ آـلـلاـهـ آـغاـمـدانـ خـبـرـ سـوـيـلـهـ يـيـنـ.

جواییندا آلدی پری خانیم:

ای بسیچاره نه گزیرسن آوارا،
 من سنین آغاندان خبر سویلهیم.
 سویله گوروم گشیدیب هانسی دیارا،
 من سنین آغاندان خبر سویلهیم.

آلدی قول زیره ک:

اوچوب کؤنلوم داغدان داغاقوش اولوب،
 مشی ایچیب غربتده او سرخوش اولوب،
 ائله بیل کی آ GAM سیزه توشن اولوب،
 سیز آلاه آغاندان خبر سویلهیم.

آلدی پری خانیم:

تائیمیریق قوهومونو یادینی،
 بیز چکریک لذتینی دادینی،
 بیزه معلوم ائیله آغان آدینی،
 من سنین آغاندان خبر سویلهیم.

آلدی قول زیره ک:

«قول زیره ک» قالدی بیل یانا - یانا،

سوراغیندا گزیر دلی دیوانا،

شاهزاده فغوردا دنییر لراونا،

سیزآلله آخامدان خبر سؤیله یین.

آلدى پری خانیم:

احمد خان قیزی یام آدیم دیر «پری»،

بو غربت ائللری گزمە سرسرى،

تائیرام گۇرموشى من اوسرورى،

من سنین آغاندان خبر سؤیله ییم.

سۇز تام اولدو قول زیره ک گلیب فغور شاهى تاپدى.

ایندى اشىیدە ک چوغول آقاخاندان پری خانیمی اىسته يېردى

پری خانیم اونو سۇميردى ائله کى گۇردو خان چوبىان اىسته يېر پری

خانیمی آلا يول ائله دى اصفهانا گلیب شاه عباسا خبر وئردى کى

ماراغادان احمد خانىن قیزى پری خانیمی سنین حرمخانه گتىردىم کى

يولداخان چوبىان آدیندا بىر چوبىان زورونان پری خانیمی گىرى قايتاردى.

شاه عباس چوغول آقاخانا بىر خىلى قوشون قوشوب دئى گىلدىب پری

خانيمى گتيره سين چوغول آقاخان قوشونلا گلېپ پرينى كجاوه يه
مېندىرېب اصفهانا آپاردى خبر گىدېب خان چويانا چاتاندا آلدى گۇرەك
نه دئىدى:

بىر اىگىد كى دردە دوشە،
درد الىىندن ياتا بىلمز.
قا باغيىندا مىن اوو گزە،
ھىچ بىرىنە آتا بىلمز.

* * *

حق درگاهىن آيازىميش،
جمالىن گون بىياض ايمىش،
فلک نە حىلە بازىميش،
مردانلار خطا بىلمز.

* * *

«خان چويانام» آرازباردان،
باغچالاريم دولدوباردان،
ايگىد قالسا گر قاطاردان،

تاي توشونا چاتا بىلمز.

* * *

سۈز تمام اولدو. چوبانلارين قيرخىدا سورونو بوشلايىب آغجلارين
گۇزتوروب، قول زىرهك بىرگە خان چوبانا قوشلوب پرى خانيمين
دالىنجا گىدىرلر. چوبانلار خان چوبانا دئىيرلر سن قاباقدا گشت خلوتده
پرينى تاپىب سوروش گۈرسنه رأىي وار ياشاه عباسا. خان چوبان قاباقدا
گىندىب گۈردو قوشون چادىر ووروب استراحته مشغول دور. پرى
خانيمين چادىرین تاپىب چادىر اواداولدو آلدى گۈرەك پرى خانيما نه

دئىدى:

آلا گۈزلو نازلى جىئران،
كيم آيسىردى سىنى مندن.
منم جىمالينا حىئران،
كيم آيسىردى سىنى مندن؟

* * *

فلك منى چالدى داشا،

آرزو لاريم چىخدى بوشى،

مندن آيسرى دىنى گۈل ياشا،

كيم آيسىردى سىنى مندن؟

* * *

«خان چوبىانام» باغرى داشلى،

پريم سىنسن قىلم قاشلى،

منى قويما گۈزۈ ياشلى،

كيم آيسىردى سىنى مندن.

* * *

سۈز تام اولدۇ، بوسسە چوغۇل آقا خان گلېب خان چوبىانى تو تدو
 اوقدەر دۇيدۇكى تىليت قان اولدۇ سونرا آتىب آرالىقا قوشۇنا دستور
 وئردىكى يولا دوشىسونلار چوبىانلار ھاگۇزلەدی خان چوبىاندان خبر
 اولمادى دورولاب گلېب خان چوبىانى يارالى گۇردولر يارالارينا مىلحم
 قويدولار. آلدى گۇرەك خان چوبىان بونلارا نە دئلى:
 بىير تولك تىرلانىن سىسى گلنده،
 اور كوشوب سونالار آى اينجى سىينە.

بیرگون قییاباخدی آلدی جانیمی،

گول جمالی بزه ر آی اینجی سینه.

* * *

گتجه نی صبحه تک یار- یار دئیه سن،

دلیب قارا باغری یار- یار دئیه سن،

سنی ده منیم تک یار - یار دئیه سن،

دوشـسن فلکین آی اینجی سینه.

* * *

«خان چوبیانام» من او لموشام یارالی،

او سونچولار الیـنه مـارـالـی،

بـیرـشـهـبـازـیـمـ گـثـدـیـبـ سـینـهـ یـارـالـیـ،

قوربانام گـؤـزـلـرـینـ آـیـ اـيـنـجـیـ سـینـهـ.

* * *

سـوـزـ تـامـ اوـلـدوـ.ـ خـانـ چـوبـیـانـلـارـیـ یـایـلاـ غـاقـایـتـارـیـبـ قولـ

زـیـرـهـ کـیـ دـهـ گـؤـتـورـوبـ اـصـفـهاـ نـاسـارـیـ یـوـلـادـوـشـدـوـ.ـ چـوـغـولـ آـقـاخـانـ پـرـیـ

خـانـیـمـیـ گـتـیرـیـبـ شـاهـ عـبـاسـاـ تـحـوـیـلـ وـثـرـدـیـ شـاهـ عـبـاسـیـ پـرـیـ خـانـیـمـاـ دـنـدـیـ

خانیم منی سویرسن پری خانیم آغلادی شاه عباس دئدی: خانیم نه

اوچون آغلایرسان جوابیندا آلدی پری خانیم:

باشینادولانیم عدالت شاهیم،

شاهیم سؤیلهنه تقصیریم وارمنیم.

سرتاجیم سروریم ای قبله گاهیم،

شاهیم سؤیلهنه تقصیریم وارمنیم.

* * *

من آسامین دؤلتییم واری یام،

یشنى یشتمه با غچالارین باری یام،

داغستانلى فغفور شاهین یاری یام،

شاهیم سؤیله نه تقصیریم وارمنیم.

شاه عباس داغستانلى فغفور شاه آدینى اشیدەندە فيکره گشتدى آلدی

پری خانیم:

«پری» یم قالمیشام من یانا- یانا،

دل اهلى گرك دير سوزومو قانا،

عادل شاهیم گل عدالت دیوانا،

شاهيم سؤيله نه تقصيريم وارمنيم.

سوز تمام اولدو ائله بواخت شاها دئديلر قوربان ايکى نفر ايسته يير
 سيزى گۈرە دئدى يول وئرين گلسينلر بونلار دربارا وارد اولاندا شاه
 عباس قول زيرەكى تانيدى اما فغفور شاهى تانىمادى شاه عباس قول
 زيرەكە دئدى: قول زيرەك نه خبر يانىنداكى كىمدىر قول زيرەك دئدى:
 قوربان بوداغستانىن حاكمى حسين شاهين اوغلو فغفور شاه دير. بونون
 شوگى سى پرى خانىمى سيزين قوشون حرمانخانايا گتىريپ سيزين
 اوستوزە شكارىتە گلېپ شاه عباس فغور شاهين او زوندن اوپوب دستور
 وئريپ اونلارى داغستاناسارى يولاسالدى فغور شاه داغستانا گلېپ
 آناسىلا گۇروشوب قول بويون اولدو سونرا قىرغۇن قىرغۇن گىچە توى
 مراسىمى توتدولار.

وار

بیر صحرا ده اون بشش قاضى ايلاشيب
 زمرد تختينده خوب تو توب قرار
 هر بيرينده سكسان سگكىز ال گوردون
 بير جسدده اونون آلتى سرى وار

* * *

ايکى وزير گوردون ييرمى علماء
 گنجه گوندوز گىلدەر - گلر سلاما
 يالان دئييل آشكار دير عالمه
 اونسو قرار وئرن بير اوستادى وار

* * *

تخت او زور بىنده او توز مين سىيىد
 اون بشش مين سوارە، اون بشش مين مىيىد
 جمعىينده يازىليلىپ نىچە مين شەھىد
 بير نىچە نفرىن بشش مزارى وار

* * *

قىرخ بازركان گئردومن گىندر او لامه
 قىرخى گىندر، ئيرخى گىلر سلامه
 گىزلىن دئيل آشكار دىرس عالمه
 صد هزار صد و بىست و هشت الى وار

* * *

بىر قىبىردىن گلىير يىندى علامت
 و ترمز بىر - بىرىنه مجال و مهلت
 عالم تو توب او ندان، خزانە دولت
 آنجاق كى بى مىثقال سىم و زرى وار

* * *

قاسىمدان بو سوئزلر يازىلىسىن عمل
 جمع اولسون دورمه چارگوشە شوبال
 بىر عالىم باش تاپار بىر صاحب كمال
 بو سوئزلرى بىلەن چوخ هنرى وار

خبر آليم

عارف سندن خبر آليم
 نه ياراندی الف، ب دن
 نه کيمسه دن امر اولوندو؟
 او نه يئدی چيخدی يئردن؟

کيم سالدى قرآنە خطى؟
 کيم قويوب دور حد و سدى
 کيميدى مسجىز گورستدى؟
 کىتىدى پاين الدى گويىدى

کيمن وارديسر مين بىر آدى
 کيم سالدى كعبه بنایدى؟
 آتمىش مين ياتمان فولادى؟

کیمیمیدی آتدی خیبردن؟

* * *

کیم گوروب دونیادا خوشی؟

کیم اولوب ناخوشا توشى

«خسته قاسیم» تك سرخوشى؟

کیم گرفتار ائتدى بىردى؟

* * *

اولا

دورد درویش ایسترم اى عارف اولان

دونیانین بسویونجا ياشى بى اولا

يىمىز، ايچمز، ذكر - شکر ائيلە ير

اونلارين كلمه سى، ايشى بى اولا

* * *

بىر اطاق ایسترم، گوموشدن کانى

اونسون كرپىچىنى گتىرن هانى؟

بیر حیوان ایسترم قیرخ ایکسی جانی

باشی قولتوغوندا، دوشو بیراولا

* * *

«خسته قاسیم» دئیر: نچه مین نچه

سکسن مین دروازا، دوخسان مین کوچه

بیر عاشيق ایسترم، بو سیرری سئچه

هر بیری مین کلمه، باشی بیر او لا

* * *

بئشى ؟

بئش ياشيندا، اون بئش راها اوغراديم

بئشين آتديم، بئشين توتلوم، بئشى نه؟

حقداريديم، مهر و ماها بئثيشديم

طالب اولدور ان بىالار بئشينه

* * *

ظاهر اولدو پ سیغمبره، امامه

صدر اوستوندە رقم يازىلدى نامە

اون بىش زاددىر باب اولۇنداسلامە

بىشى نماز، بىشى نياز، بىشى نە

* * *

او كىيىدى اوز ايچىيندە چاراسىز

اون بىش زاددىر گويدن گلدى قاراسىز

جىدىيندن قانلار گىئىر ياراسىز

بىشى خلعت، بىشى نياز، بىشى نە؟

* * *

اون بىش زاددىر خالص ائدر انسانى

بىشى صفاتىندان ائدر سبحانى

صفا سالبىيە اونسون نشانى

بىشى صفت، بىشى عصمت، بىشى نە

* * *

«خستە قاسىم» دئىير حيات ايچىيندە

بـهشت آـرزوـسـوـدـورـ مـمـاتـ اـيـچـينـدـهـ

اـونـ بـشـشـ زـادـدـيرـ دـئـيـرـ صـلـوةـ اـيـچـينـدـهـ

بـشـشـ پـنـهـانـ،ـ بـشـشـ عـيـانـ،ـ بـشـشـ نـهـ؟ـ

* * *

مستزاد

بـيرـ چـاسـوـداـ دـورـدـ درـوـيـشـ اوـغـرـادـيـمـ

اوـنـلـارـ بـيرـ يـلنـ اـيـلـهـ رـاخـتـلاـطـ حـيـ اوـلـورـ مـمـاتـ

هـرـ بـيرـىـ نـيـنـ دـيـلىـ اوـزـگـهـ دـمـىـ بـيرـ

ايـكـيـدـنـ بـيرـ گـلـديـكـ اوـلـدوـقـ شـشـ جـهـاتـ عـلـىـ كـائـنـاتـ

* * *

آـلتـىـ فـرـداـلوـنـجاـ سـرـگـرـدانـيـدـىـ

اـونـ ايـكـىـ يـاشـيـنـداـ اوـزـونـ تـانـيـدـىـ

اوـجـ يـوزـ آـلتـمـيـشـ آـلتـىـ پـاسـبـانـيـدـىـ

عـربـد~يرـ،ـعـجم~د~يرـ،ـبـيرـ تـورـكـ،ـتـاتـ بـيرـ شـكـلـ صـفـاتـ

* * *

آلتى دوققۇز اولور اونئون بىناسى
اتوز جلاسى وار، آچىخ سىناسى
يوز اىگىرمى دوردمىن واردىرىپىناسى
كىمى ياهوچىركىمى مناجات كىمى ايستەرنىجات

* * *

منتشر شد:

میراث
شاه اسماعیل

گوشه هایی از میراث اسلامی

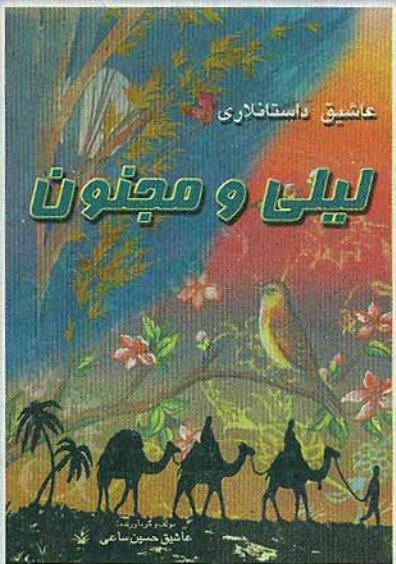
دیوان
خسته قاسم

عاشقی عاشقانه داستان‌هایی

عاشقی داستان‌هایی
لیلا و مجنون

عاشقی حسین صاعی

عاشقی علی‌سکر

و تحریر عاشقانه داستانی

میراث، گردآوری
عاشقی حسین صاعی

انتشارات زرقلم تلفن: ٥٥٦٧٤٨٢

تبریز - خیابان امین، پاساز و بی‌عصر